

Verslag openbare vergadering commissie Ruimte 22 juni 2021 (vervolg 21 juni)

Aanvang 19.30 uur
Plaats Digitale omgeving (Teams-vergadering)
Aanwezig de voorzitter: G. van der Rhee
de leden:
CU-SGP: B.J. van der Linde, H. Sellies
CDA: R. de Gooijer, H.J. Mateman
VVD: A. Jalink, P. Oosterhof
GBP: W. de Weerd, A.J. van Duren
PvdA: B. Horst, M.L. Bosman
D66/GL: S.I. van Amerongen, G. Kwekkeboom, D.J. Landman-Kok
(agendapunt 18)
het college: burgemeester J.W. Wiggers en de wethouders Y. Cegerek,
W.I. Meijer en S.J.L. Nienhuis
Ambtelijke ondersteuning: W.J. Buiten, N. Haverkamp, J. van der Wee
de griffie: B. Bessels, E. Lankman, M. van der Veer

**Afwezig
met
kennis
geving**

5

Algemeen

Voorafgaand aan de opening roept de commissiegriffier de ingelogde deelnemers per persoon op.

17. Heropening en welkom

- 10 - De voorzitter heropent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Ook welkom: de inwoners van Heerde via de live verbinding van de lokale omroep RTV794.
- De raadscommissievergadering wordt als gevolg van de beperkende maatregelen rond het Coronavirus digitaal gehouden. In verband met deze maatregelen is besloten als plaats van de vergadering deze digitale omgeving (Teams-vergadering) aan te wijzen.
- 15 - Gisteren heeft wethouder Cegerek antwoord gegeven op een vraag van mevrouw Moerman over de onttrekking aan de openbaarheid van een gedeelte van de Oranjeweg in Wapenveld. Wethouder Cegerek heeft aangegeven dat zij bij de beantwoording niet helemaal volledig is geweest. Zij heeft gevraagd een aanvullend antwoord te laten voorlezen en deze toe te voegen aan de beantwoording van gisteravond. Deze beantwoording is opgenomen in het verslag van de commissievergadering
- 20 Ruimte en Samenleving van 21 juni 2021.
- De fracties D66/GL, PvdA, CDA en CU/SGP hebben rondvraagpunten aangekondigd. Deze zijn uitgezet bij het college en de organisatie om zo mogelijk ter vergadering voor beantwoording door de portefeuillehouder te kunnen zorgen. De voorzitter vraagt of de andere fracties nog rondvraagpunten hebben. De heer Sellies en de heer Jalink geven aan nog punten voor de
- 25 rondvraag te hebben.
- Er is bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Kwekkeboom (D66/GL) voor wat betreft het eerste deel van de vergadering. Mevrouw Landman vervangt haar tijdens haar afwezigheid.
- Er hebben zich sprekers gemeld voor agendapunt 18 Natuurbegraafplaats op landgoederen De Polberg en Winfried:
- 30 - De heer Roy van Boekel, woordvoerder van Natuurbegraven Nederland
- De heer Steven Barneveld, Wapenvelderzand 10 te Wapenveld
- De heer Jelte Dijkstra, Wapenvelder Zand 7 te Wapenveld
- Mevr. Helene Baayen, Wapenvelder zand 13 Wapenveld
- Mevr. Cathleen van den Akker, Groteweg 19 te Wapenveld

- Mevrouw Habekotté

Adviezen/bespreken

18. Natuurbegraafplaats op landgoederen De Polberg en Winfried

5 Het college van burgemeester en wethouders is voornemens planologische medewerking te verlenen aan de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats op de landgoederen De Polberg en Winfried. Het college vraagt de commissie Ruimte om advies hierover.

10 De initiatieven voor de beide natuurbegraafplaatsen passen niet in de bestemmingsplannen en zijn daarom volgens het principe van de uitnodigingsplanologie behandeld. Binnen het kader van de uitnodigingsplanologie is het college bevoegd om te besluiten om planologische medewerking te verlenen. Het college ontvangt graag een advies van de Commissie Ruimte voordat het een besluit neemt over het verlenen van planologische medewerking.

15 Aan de stukken op iBabs is een schrijven (met twee bijlagen) van de Dorpsraad Wapenveld toegevoegd.

Er heeft zich een vijftal sprekers gemeld:

1. De heer Van Boekel (Natuurbegraven Nederland);
- 20 2. De heer Dijkstra;
3. Mevrouw Baayen;
4. Mevrouw Van den Akker;
5. De heer Barneveld;
- 25 6. Mevrouw Habekotté

Inspraakreactie de heer Van Boekel

Ik ben Roy van Boekel, één van de initiatiefnemers van Natuurbegraven Nederland. Zoals u waarschijnlijk weet, zijn wij al jaren betrokken bij de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats op Landgoed Winfried. Op voorstel van uw commissie zijn de familie Stuyling de Lange - die ook een
30 natuurbegraafplaats wil ontwikkelen - en wij in contact getreden om te onderzoeken of we onze krachten konden bundelen. Familie Stuyling de Lange is eigenaar van Landgoed de Polberg en heeft het landgoed en de daar aanwezige natuur meer dan een eeuw onderhouden en voorbereid om het in goede staat door te geven aan de volgende generatie. De kosten van het toekomstige beheer en onderhoud zijn echter te hoog om dit binnen de familie te kunnen blijven doen. Het belangrijkste
35 uitgangspunt voor hen is het behoud van het landgoed als eenheid voor toekomstige generaties. Dat verbindt ons en daarom spreek ik vanavond mede namens de familie Stuyling de Lange in.

Wij geloven in de kracht van de natuur en dat deze kracht mensen inspiratie en energie geeft. De ontwikkeling van natuur en het duurzaam in stand houden daarvan, is voor ons van heel groot belang. We creëren een beheerfonds, waardoor het onderhoud en beheer van de beide
40 landgoederen voor de komende eeuw is gegarandeerd.

Natuur geeft mensen kracht en helpt daarmee ook bij het nemen van afscheid van dierbaren of om hen te herinneren. Een natuurbegraafplaats is in onze visie allereerst een natuurgebied en in dit natuurgebied kunnen mensen hun laatste rustplaats vinden, daar waar de natuur de ruimte geeft. Voor een natuurgraf zal bijvoorbeeld nooit een boom worden gekapt. Een natuurbegraafplaats is ook
45 een natuurgebied waar mensen kunnen wandelen, fietsen en recreëren. Groot winstpunt van deze samenwerking tussen beide landgoederen is dat deze voor het eerst in anderhalve eeuw voor iedereen openbaar toegankelijk worden.

In de afgelopen 12 jaar hebben we mede met onze partner Natuurmonumenten vijf
natuurbegraafplaatsen in Nederland kunnen realiseren. De natuur en biodiversiteit ontwikkelen zich
50 door actief beheer in al onze gebieden enorm en daar zijn we erg trots op. Door de samenwerking met Natuurmonumenten is ook de uitvoering van het toekomstige beheer op deze landgoederen gegarandeerd. Natuurmonumenten neemt namelijk het beheer na de laatste natuurbegraving van ons over.

Vanavond bespreekt u in de commissie Ruimte de discussienota over de ontwikkeling van een
55 natuurbegraafplaats op de landgoederen de Polberg en Winfried te Wapenveld. Dit naar aanleiding

van het ingediende verzoekboek dat zorgvuldig is opgesteld door onafhankelijke adviesbureaus, waarin het advies van de Commissie Ruimte uit 2014 en 2015 is opgevolgd en volledig in lijn is met het provinciaal beleid.

Het doet ons als initiatiefnemers goed om in de discussienota te lezen dat het college voornemens is om positief te besluiten over ons verzoek tot planologische medewerking. De nota onderschrijft de meerwaarde van ons initiatief voor de lokale gemeenschap, zoals meer recreatieve mogelijkheden, een kwaliteitsimpuls voor de natuur in de gemeente Heerde en herstel en behoud van twee cultuurhistorisch waardevolle landgoederen uit de landgoederenzone. Indien u onlangs nog op één van beide landgoederen mocht zijn geweest, zult u het mij eens zijn, dat herstel en intensiever onderhoud wenselijk en noodzakelijk zijn.

Anders dan opgenomen in ons verzoekboek stelt het college in de discussienota voor om het aantal graven te maximeren op 3.343 graven. De overwegingen tot dit voorstel zijn vooraf niet met ons als initiatiefnemers besproken. Wij werden hier dan ook door verrast. Door het maximeren van het aantal graven en het opleggen van de verplichting om uitsluitend binnen het plangebied natuur te versterken is de financiële haalbaarheid van ons plan niet meer geborgd. Het voorstel wat het college ter advies aan u heeft voorgelegd is kortweg niet haalbaar, omdat we daarmee het toekomstige beheer niet kunnen garanderen. Wij hopen dat de commissie de meerwaarde van het initiatief voor de gemeenschap, net als in 2014 en 2015, ziet en positief adviseert richting het college. Wij vragen daarbij nadrukkelijk om het maximum aantal graven nu nog niet vast te stellen, maar als nadere uitwerking mee te geven aan het college bij het opstellen van het bestemmingsplan.

Wij pakken als initiatiefnemers graag de handschoen op om samen met gemeente en in afstemming met provincie te komen tot een bestemmingsplan waarin het aantal graven is gemaximeerd tot een zodanig aantal, dat een realistische exploitatie mogelijk is, dat beide landgoederen en haar natuurwaarden kunnen worden hersteld en voor de lange termijn behouden, en dat de beoogde maatschappelijke meerwaarde kan worden gerealiseerd. Wij streven er naar om de natuurversterking vooral te realiseren in de gemeente Heerde. Dit heeft ook voor de mensen die een plekje op de natuurbegraafplaats reserveren grote meerwaarde. Want onze ervaring is dat het overgrote deel van de mensen die voor de natuurbegraafplaats zullen kiezen uit de directe omgeving van Wapenveld zal komen. Natuurversterking in hun eigen leefomgeving geeft directe meerwaarde. Samengevat willen wij uw commissie vragen om positief te adviseren over het voornemen van het college om planologische medewerking te verlenen, met de aanbeveling het aantal graven nu niet te maximeren en alternatief 2 van de discussienota op pagina 5 als nadere uitwerking mee te geven. Wij hopen ons standpunt hiermee voldoende te hebben toegelicht en beantwoorden graag uw vragen. Mede namens de familie Stuyling de Lange dank voor uw aandacht.

Roy van Boekel-Gosens

Inspreekreactie de heer Dijkstra

In 2011 bedachten de inwoners van Wapenveld een prachtige slogan voor hun dorp: 'Wij wonen waar anderen op vakantie gaan'. Met de herontwikkeling van Ennerveld wordt deze slogan opnieuw actueel. Maar voor hoelang? Moeten de Wapenvelders binnenkort hun slogan veranderen in: "Wij wonen waar anderen begraven liggen"?

Het plan om in het natuurgebied bij Wapenveld de grootste begraafplaats van Nederland aan te leggen hangt nu al bijna 10 jaar als een donkere wolk boven ons dorp. Maar weinig inwoners van Heerde, en zelfs de meer ingewijden zoals u, lijken te beseffen wat de schaal is van dit onzalige plan: 20.000 graven, anders is het niet rendabel, verspreid over meer dan 60 Ha. Er is in Nederland één begraafplaats met meer graven en daar zwijgen we liever over: de Duitse militaire begraafplaats in IJsselstein met 34.000 graven op 28 Ha. Dat is een begraafplaats op industriële schaal en een hoofdpijndossier voor die gemeente.

Rekent u eens uit: De Polberg heeft maar drie keer zoveel ruimte per graf. Het wordt u, waarschijnlijk ook vanavond weer, voorgespiegeld als een natuurgebied met her en der verspreide graven. Vergis u niet! Het kan niets anders worden dan een enorme begraafplaats met her en der verspreide natuur.

Nog één andere vergelijking om u een idee te geven: de grootste begraafplaats uit de Eerste Wereldoorlog, die bij Passendale, telt 'slechts' 12.000 graven. Het zal u opvallen dat deze

voorbeelden militaire begraafplaatsen zijn. Daar ontkom ik niet aan, want het megalomane plan van mijn buurman en zijn Brabantse vriend zal sowieso elke burgerbegraafplaats in zowel het aantal graven als in oppervlakte overtreffen. En u heeft zojuist gehoord waarom het zo massaal wordt: anders is er geen business case – een zeer onstabiele basis dus.

5 Geachte Commissieleden, de toekomst van Wapenveld ligt in uw handen. Indien u positief adviseert over dit plan is de associatie met de grootste begraafplaats van Nederland een feit. En daar komen we nooit meer vanaf. 'Wij wonen waar anderen begraven worden'.

10 'En waarom?', vraag ik u. Wat schieten de inwoners van Heerde hier mee op? De belangrijkste beloften zijn natuurversterking, behoud van de landgoederen en openstelling voor publiek. Dat zijn doelstellingen die al lang en op veel eenvoudiger wijze hadden kunnen worden verwezenlijkt. Villa Winfried heeft recent een nieuwe bewoner die blijkbaar wel de kosten van onderhoud van het landhuis kan dragen. De natuur op de landgoederen kunnen in beheer worden gegeven aan Natuurmonumenten, Geldersch Landschap of Het Zwolse Bos – ik noem maar wat - in ruil voor verbetering, beheer en openstelling. Het is absoluut niet nodig om daarvoor vrijwel het gehele plangebied eerst om te vormen tot een begraafplaats. Als natuurverbetering het doel is, creëer dan een natuurbegraafplaats daar waar nog geen natuur is – dat geeft mogelijk een win-win, maar dit plan niet. Dit plan is niets anders dan een simpel verdienmodel verpakt in een modieus jasje van duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid. Trap daar niet in.

15 Geachte leden van de Commissie Ruimte, het wordt tijd dat er een eind komt aan tien jaar onzekerheid voor de burgers die getroffen worden door dit bezopen plan. Ik verzoek u dan ook met klem om het plan te verwerpen en het College te adviseren om geen planologische medewerking te verlenen aan dit initiatief.

Hartelijk dank voor uw aandacht.

25 **Inspreekreactie mevrouw Baayen**

Als één van de omwonenden van De Polberg en iets verder weg landgoed Winfried wil ik aangeven dat ik zwaar gechoqueerd ben door dit plan. Ik ben een enthousiaste natuurliefhebber en heb behoorlijk wat verstand van insecten, vogels en zoogdieren. Het idee om een begraafplaats te installeren onder het mom van natuurverbetering vind ik echt choquerend.

30 Dit is een prachtig bos. Het is al 150 jaar een rustgebied voor het wild. Het openstellen hiervan, waar ik nog niet zoveel moeite mee heb, is al een verstoring voor de dieren die daar leven. Het bos is een beschutting en geluidsbarrière voor de snelweg, het schietterrein bij 't Harde en de crossbaan. Wat ik overal teruglees, is dat het zogenaamd een heidegebied moet worden, met grasstukken. Volgens mij is dat gewoon een smoes voor het grafrijp maken van dit prachtige natuurgebied. Dit oude produktiebos zit vol boomstammen en stobbes en heel veel oud hout waar ongelooflijk veel dieren, zoals vleermuizen, insecten, enz. in wonen.

35 Als je hier iemand in wilt begraven, kom je er niet eens met een shoveltje doorheen om een graf te graven, dus wat hier gaat gebeuren is dat hier, zeker voor die 20.000 graven, een enorme kaalslag moet plaatsvinden. Anders kun je hier simpelweg die mensen niet in kwijt. Die krijg je niet met een schepje tussen de stobbes. Bovendien moeten de graven uit de buurt van de wortels blijven. Wij als omwonenden zijn ontzettend bang dat dit een kaalslag wordt. Ik las net dat het een oud eikenbos moet worden, maar je kunt dit niet ineens tot een oud eikenbos omtoveren. Dat begint met een heel klein boompje en dan doen ons de kiezen niet meer zeer voordat dat een oud eikenbos is. Wij willen gewoon dat dit bos, deze bomen er allemaal blijft.

40 Daarnaast vind ik ook de onderzoeken zeer summier. Ik begrijp dat dat met name bureau onderzoeken zijn, oftewel er is amper iemand geweest. Op 5 maart, in de winter, zijn er wat mensen naar dieren, insecten en dergelijke komen kijken. De meeste dieren zitten dan onder de grond, in een winterslaap en zijn dan niet zichtbaar. Wij missen (en daar hebben we wel om gevraagd) onafhankelijke onderzoeken, want deze onderzoeken zijn allemaal aangevraagd door 45 Stuyling de Lange. Dat is natuurlijk niet onafhankelijk, want zij willen natuurlijk horen dat het allemaal niet uitmaakt om daar 20.000 mensen in de grond te begraven. Wij als omwonenden willen graag onafhankelijke onderzoeken zien over alle plant- en diersoorten die hier voorkomen, want wij zien deze dieren in onze tuin. Wij hebben de wolf gehoord, wij zien allerlei soorten slangen, vleermuizen tot en met dassen toe gewoon in onze tuinen.

Wat is de meerwaarde van zo'n natuurplaats voor Wapenveld? Ik ben lid van de ondernemersvereniging en volgens mij is daar nagenoeg niemand die ook maar enigszins denkt dat dit iets op gaat leveren voor Wapenveld. De natuur wordt verstoord, er komt hier een Brabantse investeringsmaatschappij een heleboel geld omzetten en vervolgens vertrekken ze weer met dat geld en zitten wij letterlijk met deze graven opgescheept. Dus wat is hier de meerwaarde van? Als ik mijn huis niet meer kan onderhouden, dan is dat jammer, maar dan moet ik mijn huis verkopen. En dan ga ik ook geen begraafplaats in mijn weiland beginnen of daar een ander plan verzinnen. Nee, dan verkoop ik mijn huis. Als deze mensen hun pand niet kunnen onderhouden, dan is dat heel jammer, dan moeten ze het verhuren, verpachten, verkopen, doneren aan Natuurmonumenten, of wat dan ook. Het kan toch niet waar zijn dat wij ervoor moeten opdraaien dat een landgoedeigenaar zijn landgoed niet meer kan onderhouden?

Mijn laatste punt is puur persoonlijk, maar is in het kader van het gelijkheidsbeginsel. Wij hebben een paardrijbak bij ons huis liggen. Dat hebben wij gekocht als zijnde vergund. Dat bleek niet zo te zijn, dus hebben we een vergunning aangevraagd. Die is afgewezen vanwege het feit dat wij een metertje of 10 te dicht bij Natura 2000 liggen. Dat is voor ons persoonlijk een hele trieste zaak. Wij vinden het wel heel erg kwetsend en heel bizar dat er in datzelfde natuurgebied, waar ik niet met mijn paard in een paardrijbak mag rijden, ineens een begraafplaats kan worden aangelegd voor 20.000 mensen, met shoveltjes en allerlei andere mensen die daar komen. Terwijl dat bij ons niet mag.

20

Inspreekreactie mevrouw Van den Akker

Ik ben Cathleen van den Akker, ik spreek in namens 'Liever bos dan botten', een stichting (i.o.) van een grote groep omwonenden van landgoed De Polberg in Wapenveld. Wij maken ons grote zorgen over de ontwikkelingen op dit Landgoed en hun samenwerking met Natuurbegraven Nederland BV.

We staan hier opnieuw voor u, net als in 2015. Er zijn ondertussen gesprekken geweest met 4 wethouders, politici en diverse ambtenaren in Heerde en provincie Gelderland, journalisten, ecologen en andere experts. Het is een heel traject voor burgers met een toch al druk genoeg leven. Vanaf 2015 zijn wij als omwonenden bezig met de op komst zijnde natuurbegraafplaats. Vanaf dat jaar wiebelde het beleid voor de begraafplaatsen alle kanten op. In 2018 heeft de provincie beleid vastgesteld. Er is mede door een fanatieke lobby van landeigenaren en anderen, door de politiek maximaal tegemoet gekomen aan de grafrechthandel. Met een beetje creativiteit is het mogelijk 500 graven per hectare te bergen en de inkomsten kunnen daarom enorm zijn.

Sindsdien is Natuurbegraven Nederland BV, via Landgoed de Polberg opnieuw bezig om voet aan de grond te krijgen in Wapenveld. De mogelijkheid wordt hier geboden in het Gelders Natuur Netwerk. Notabene naast een zéér stikstofgevoelig Natura 2000 gebied, om de grootste begraafplaats van Nederland aan te leggen. Voor de duidelijkheid, 77 ha is ongeveer zo groot als 100 voetbalvelden. Een bizarre onderneming, zonder nut of noodzaak. Enkel een luxe, gekweekte behoefte, gecreëerd door een ongekend slimme marketingmachine met groene praatjes.

Maar wat heeft Heerde hier nu eigenlijk aan? Voor ons is het onbegrijpelijk, dat dit voorstel serieus genomen wordt. Aan de ene kant wordt er energie gestoken in het in goede banen leiden van het toerisme, mensen die genieten en ontspannen in de natuur. Anderzijds omdat de natuur op de Veluwe onder grote druk staat. Het lijkt er nu op, dat de deur wijd open gezet wordt, voor een ieder die met een groen praatje, geld wil verdienen aan de Gelderse natuur. En het naar hartelust verstoort. Wij beseffen dat deze onderneming plaats zou gaan vinden op een stuk land dat privébezit is, echter dit betreft een groter belang dan dat van 1 familie of 1 onderneming. Hier gaat voor altijd de hele omgeving, zowel flora, fauna als bewoners, gevolgen van ondervinden. Deze begraafplaats gaat Heerde, behalve veel overlast, niets opleveren. Extra verkeer vanuit het hele land, vervuiling en verstoring van het bos. Extra stikstofuitstoot, wat beter voor het bouwen van huizen gebruikt kan worden. Wat het verder oplevert is een grafstemming in een gebied wat nu gebruikt wordt voor ontspanning en recreatie. En dat is niet iets, waar we hier op zitten te wachten. Er is in Heerde al een bosbegraafplaats, met nog genoeg ruimte om een stuk te gaan natuurbegraven. Op deze manier houdt de Heerder gemeenschap de kosten en baten voor haarzelf bij elkaar. Hoe bizar is het, dat de plaatselijke begraafplaatsen, die het al moeilijk genoeg hebben

45

50

om de eindjes aan elkaar te knopen, voortaan beconcurrereerd worden door een commerciële begraafplaats van buitenaf.

Wat ook opvalt; de rapporten die u nu aangeboden zijn, daar zijn grote twijfels over. Er ligt geen vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming; er ligt geen Plan-van-Aanpak met hoe de werkwijze gaat zijn in de praktijk. In de stikstofberekeningen worden o.a. niet de natuurwerkdagen, groepswandelingen, lichtjesavond en andere extra's die op natuurbegraafplaatsen georganiseerd worden, meegerekend.

De quickscan van de natuur is wel heel oppervlakkig met veel aannames: 'het zou kunnen dat' en 'gebaseerd op dit type bos zou het kunnen', etc. En de omvorming naar een eikenbos, terwijl de eiken op de Veluwe op omvallen staan. Wij hebben begrepen dat e.e.a. later komt, nadat u groen licht heeft gegeven. Dit is omgekeerde wereld, hoe kunt u een advies afgeven zonder volledige informatie? Ook heeft de geplande bijeenkomst met de buurt, ondanks toezeggingen en een mooi verhaal van het adviesbureau nog steeds niet plaatsgevonden. Wij voelen ons als buurt absoluut niet gehoord. Er heerst onbegrip en woede en wij voelen ons regelmatig weggezet als niets-willende 'not in my backyard' roepers, terwijl wij altijd hebben aangegeven bereid te zijn tot een gesprek, met ondernemers en politiek.

Als u goedkeuring zou geven aan deze club om de flora en fauna op deze grote schaal te gaan verstoren voor 3.400 graven, verspreid over 70 hectare, staan we hier over een paar jaar weer.

Als u dit toestaat, is het niet de vraag of, maar wanneer de uitbreiding naar 20.000 graven plaats gaat vinden. Gezien de praktijk bij dit bedrijf, met hun gewiekste marketing, zullen de grafrechten snel verkocht worden en zit het er dik in dat binnen afzienbare tijd uitbreiding aangevraagd zal worden. Dit is reeds gebleken op diverse andere natuurbegraafplaatsen.

De weg terug wordt dan erg lastig, immers, dit enorme terrein is dan al bestemd als begraafplaats. Op deze manier zal Natuurbegraven Nederland BV, met of zonder de familie Stuyling de Lange, over niet al te lange tijd dit bos omgevormd hebben naar de grootste begraafplaats van Nederland. Met minstens 20.000 doden en bijbehorende grafstemming, waar we nooit meer vanaf komen. Een volgend hoofdpijndossier met geen weg terug.

Als laatste hadden wij graag de nu 595 verzamelde handtekeningen aan willen bieden aan de burgemeester. Helaas gaat dat niet lukken in een online vergadering. Hier komen wij graag later op terug. Hartelijk dank voor uw aandacht!

Burgemeester Wiggers: U bent van harte welkom, ook om de toelichting van uw kant nog een keer te geven. Corona biedt u de ruimte om dat fysiek te kunnen doen. Ik stel dat zeer op prijs, dus laten we snel een afspraak maken en dan neem ik de handtekeningen met veel genoegen in ontvangst.

Inspreekreactie de heer Barneveld

Mijn naam is Steven Barneveld, geboren in Wapenveld en ik woon nu al 42 jaar in de zandgaten, op één van de mooiste locaties in Wapenveld. Wat schetst mijn verbazing; de burens, familie De Lange in de volksmond, verkopen hun perceel bos voor een begraafplaats, zogenaamd natuurbegraafplaats. Naar mijn inziens zijn alle begraafplaatsen natuurbegraafplaatsen (toch?). Dit betreft een particulier bos, dus dit is nooit opengesteld geweest voor publiek, dus hebben wij nooit last gehad van wandelaars, pottelkijkers en nieuwsgierigen.

Nu is er een spulletje uit Brabant, die wil 77 Ha kopen voor zogenaamd 3.400 graven. Beste mensen, zoveel grond, dat is toch niet rendabel. Denk eens na. Bij deze heb ik al een schadeclaim ingediend bij de familie De Lange. Dat ga ik ook doen bij de gemeente Heerde en eventueel bij dat spulletje uit Brabant. Want mijn woning zal straks aanzienlijk minder waard zijn.

Straks, als het door zou gaan, komen hier 7 dagen in de week mensen langs. Ze kunnen dan letterlijk en figuurlijk zien wat ik eet en wat er op mijn bord ligt. Dat geldt voor de hele wereld tegenwoordig met die mobile telefoons. Mijn privacy is weg. Moet ik mij aanpassen aan dat stelletje uit Brabant, of moeten zij zich aan mij aanpassen? Ook in coronatijd was er een meeting met dat spul uit Brabant via de pc waar bewoners en tegenstanders hun vragen konden stellen aan dat stelletje amateurs. Ze wisten nergens van en op veel vragen kregen wij geen of een onduidelijk antwoord terug.

Momenteel ook hier in het bos leven veel beschermde diersoorten. Ik zal er een aantal noemen die ik hier in die 42 jaar regelmatig zie; dassen, vleermuizen, de zwarte specht, eekhoorns, adders (de

adders staan bij mij op de stoep), zandhagedissen, boommarters. Hoe gaat u om met die verschillende diersoorten?

Wat denkt u van de overlast van parkeren straks. Wij hebben 1 toegangsweggetje. Laatst kon ik na een dag hard werken helemaal niet thuiskomen met de auto, omdat die simpele bestuurders hun auto maar lukraak parkeren. En dit wordt alleen maar erger. Er zijn hier helemaal geen parkeerplaatsen. En kijkt u nu al eens wat een rommel en rotzooi ze achterlaten. Dat wordt alleen maar erger. Ik erger mij daaraan. En maar niet te spreken van het grote risico van een bosbrand. Maarja, als ze alle bomen omhakken kan dat bos niet meer branden, of wel?

40 jaar geleden had de gemeente Heerde al een begraafplaats in het bos, namelijk de Engelmanskamp. Ik denk dat deze vrij gemakkelijk en goedkoop is uit te breiden. Zo hou je als gemeente de regie in eigen handen en ben je niet afhankelijk van één of andere particuliere instelling die geld wil verdienen over de rug van de inwoners van Wapenveld en Heerde.

Burgemeester en wethouders en commissie, wat en hoe denkt u en hoe gaat u om met de CO2 problematiek? Hoeveel bomen en mooie struiken moeten er wel niet plat voor die 20.000 graven? Ennerveld mag weer open. omdat boer Post in het Klooster is gestopt met boeren. Ten aanzien van die begraafplaats De Polberg, hoeveel boeren moeten daarvoor stoppen ?

Bij deze wil ik Dorpsbelang bedanken voor het meedenken met uw artikel in de krant over de rotonde. Hoe kom je er op? Je bent toch niet goed op de hoogte van het stikstofbeleid? Jullie vonden het niet nodig om in overleg te gaan met aangrenzenden en omwonenden, want jullie waren van alles op de hoogte. Bij deze gun ik iedereen een goed verstand en denk nog eens goed na over deze beslissing.

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Habekotté. Omdat er geen verbinding is met mevrouw Habekotté geeft de voorzitter de commissieleden vast de gelegenheid vragen te stellen aan de insprekers.

Vragen aan de insprekers

Mevrouw Landman: De heer Van Boekel vraagt een vergunning zonder grenzen aan, dus niet gemaximaliseerd. Eigenlijk is dit een vrijbrief. Hoe kijkt u daar zelf tegenaan? De heer Van Boekel: Het is niet de bedoeling een vrijbrief aan te vragen. Het voorstel zoals dat nu in de discussienota staat met 3.433 graven is, zoals ik in mijn inspraakreactie aangaf, te klein. Ik heb aangegeven graag de handschoen te willen oppakken om in het bestemmingsplan het aantal plekken te maximeren. Maar wel op een manier dat we onze verantwoordelijkheid die wij voelen voor het duurzaam instandhouden in stappen kunnen realiseren. Wat ons betreft werken we in het bestemmingsplan heel duidelijk uit wat het maximaal aantal graven is.

De heer Jalink: De heer Van Boekel zei dat 3.433 graven niet rendabel is. Hoeveel graven moet u hebben om het wel rendabel te laten zijn? De heer Van Boekel: Bij de verdere uitwerking van het plan is dat definitief te zeggen, maar als ik kijk naar andere natuurbegraafplaatsen die wij hebben varieert het aantal plekken tussen 7.000 en 9.500 graven. Dat is iets wat als richtlijn ook hier haalbaar zou moeten zijn, want ook daar hebben wij duurzame instandhouding hoog in het vaandel en moeten wij ons gebied onderhouden en beheren.

De heer De Gooijer: Ik beluister bij de omwonenden dat er een gebrek aan contact met de buurt is. Heeft de heer Van Boekel zich ingespannen om contact te zoeken? De heer Van Boekel: Door corona was het helaas onmogelijk een fysieke informatieavond op één plek te organiseren. Daarom hebben we ervoor gekozen mensen schriftelijk te informeren en een digitale informatieavond te houden. Zoals wij eerder hebben aangegeven, zijn wij heel graag bereid met insprekers in gesprek te gaan. Het was een grote wens om dat in persoon te doen, maar dat is tot op heden helaas niet mogelijk gebleken. We hebben geprobeerd binnen de corona-omstandigheden informatie te verschaffen. Als dat onvoldoende is geweest, staan wij er zeker voor open om dat binnenkort in een zaaltje in Wapenveld of op het landgoed te doen.

De heer De Weerd: Ik ben nu al geschrokken. Wat mij opvalt, er komt een aanvraag voor een bepaald aantal waarvan nu al zeker is dat het niet rendabel is. Eigenlijk is dit al een soort misleiding naar de raadsleden. Waarom wordt een verzoek ingediend dat niet op waarheid berust en wat in de toekomst veel meer zal moeten zijn? Ik heb nu al het gevoel dat de heer Van Boekel zegt dat er in de toekomst meer begraven zal moeten worden.

De heer Van Boekel: Ik vind het erg jammer dat u dat gevoel heeft. Wij hebben dat getal van 3.400 nooit genoemd. Zoals ik in mijn inspraakreactie al aangaf, kwam dat voor ons ook als een verrassing. Wij hebben in ons verzoekboek geen expliciet aantal genoemd. Wij hebben het aantal van 3.400 ook nooit genoemd, omdat voor ons duidelijk was dat dat niet haalbaar is.

- 5 De heer Sellies: Er werd geopperd dat er vanuit de directe omgeving van Wapenveld behoefte is aan natuurbegraven. Is daar onderzoek naar gedaan? En dan niet de landelijke behoefte naar natuurbegraven, maar specifiek de behoefte van de Noord-Veluwe? De heer Van Boekel: Op andere plaatsen zien wij dat natuurbegraven op onze natuurbegraafplaatsen invulling geeft aan een behoefte. Ook voor omgeving Wapenveld hebben wij in het verleden door TNS NIPO een peiling
10 laten doen waaruit blijkt dat er interesse is voor het onderwerp natuurbegraven. De exacte aantallen heb ik nu niet paraat, maar die kunnen we delen.

Inspraakreactie mevrouw Habekotté

- 15 Ik ben Yvonne Habekotté. Wij maken ons ernstig zorgen over ons woongenot, omdat ons perceel direct aansluit aan landgoed De Polberg. Wij maken ons onder meer zorgen over bezoekers die onze privacy verstoren. Het landgoed ligt namelijk hoger dan ons perceel en binnen 15 meter buiten ons perceel liggen wandelpaden die wandelaars en straks ook mensen die heel nieuwsgierig zijn trekken. Daarnaast achten wij dat ons woongenot wordt bedrukt wegens de begrafenissen die vlak naast onze tuin zullen plaatsvinden. Wij zijn bekend met het feit dat de graven en begrafenissen op een
20 afstand van (meer dan) 15 meter van onze erfgrens zullen komen/plaatsvinden. Echter, wij geloven niet dat 'inheemse bomen en struiken' er aan zullen bijdragen dat dit zicht ons zal worden ontnomen. Vooral niet in de winter. Daarbij geldt ook dat ons perceel niet wordt meegenomen in deze 'afscherming' en dat bezoekers alsnog in onze tuin kunnen kijken. Daarbij komt dat we zorgen hebben over geluidsoverlast, zowel van verdrietige bezoekers, voertuigen, graafmachines, etc.
25 In aansluiting hierop hebben wij vanuit onze opvoeding geleerd om respect te hebben voor de overledenen. Als er een begrafenis plaatsvindt op het landgoed zijn wij daarom genooddaakt hier rekening mee te houden. Dat is voor ons geen fijn wonen meer. Wij worden dan omringd door treurnis, terwijl wij juist dit huis kochten voor het woongenot, het genieten van de natuur, de rust en het vrije wonen. Stel dat wij op een warme middag lekker aan het lunchen zijn in de tuin, en dat
30 dat verstoord wordt door (in alle respect) mensen die huilen of overstuur zijn. Zij kunnen hier natuurlijk niks aan doen, maar wij voelen ons erg gelimiteerd in ons welzijn en vrolijke humeur bij deze gedachte.

- Wij zijn erg ontevreden over de mate van participatie in dit traject. Wij worden slechts minimaal meegenomen in dit proces, terwijl dit een grote impact heeft op ons woongenot en de financiële
35 waarde van ons perceel. Wij hebben slechts tweemaal iets over dit plan te horen gekregen:

1. 21 oktober 2020 - Informatiebrief betreffend: Natuurbegraafplaats Landgoed de Polberg
2. 5 november 2020 – digitale bijeenkomst

- In de informatiebrief zijn wij in een erg algemeen verhaaltje meegenomen in de ontwikkelingen. Dit zorgde echter voor meer vragen dan antwoorden. Toen deze vragen gesteld werden tijdens de
40 digitale bijeenkomst op 5 november, werden deze vragen afgewimpeld en was het een eenzijdige bijeenkomst waarbij interactie en inclusie nauwelijks aan de orde waren. Om die reden hebben wij met de omwonenden destijds collectief de vergadering verlaten, om onze ontevredenheid en frustratie te uiten.

- Bovendien blijkt Natuurbegraven Nederland en de familie Stuyling de Lange de waarheid te verdraaien en ons voor te liegen. Tijdens de digitale bijeenkomst werd ons verteld dat er 3.400 graven zouden komen. Echter, op de website
<https://www.natuurbegraafplaatsdepolberg.nl/questions-and-answers> wordt vermeld dat het om
45 13.000 tot 15.000 graven gaat. Dat is een verschil van 9.600 tot 11.600 graven, heel veel dus. Dit geeft aan dat de ontwikkelaars totaal geen interesse tonen in het woongenot en welzijn van de
50 directe omwonenden.

- Wij maken ons echt zorgen over de aantasting van de flora en fauna in het gebied. Wij zien onder andere dassen, vossen, wilde zwijnen, reeën, steenmarters en vleermuizen. Ook maken wij ons zorgen over de schade aan boomwortels wegens het begraven van stoffelijke overschotten. Een
55 rapport van Alterra van de Universiteit van Wageningen schrijft dat het begraven van stoffelijke overschotten dichtbij bomen schadelijk kan zijn voor boomwortels. Er grenzen een paar grote

bomen aan de zuidkant van ons perceel. Beschadiging van wortels als gevolg van het begraven van overledenen, en de instabiliteit van de bomen die dit met zich meebrengt kan gigantische schade aan onze bouwwerken teweegbrengen in het geval dat een boom omvalt.

Wegens de plannen maken wij ons zorgen over de waarde van ons huis:

- Uitzicht op de begraafplaats
- Tuin aangrenzend aan begraafplaats
- Overlast van bezoekers

U begrijpt, wij maken ons erg zorgen over dit mooie stukje Wapenveld en wij hopen dat dit niet doorgaat. Heb respect dat ook wij hier mogen wonen.

Vervolg vragen aan de insprekers

Mevrouw Bosman: Op welke plek woont mevrouw Habekotté? Mevrouw Habekotté: Wij wonen aan Wapenvelder Zand 5. Mevrouw Bosman: Op Google maps zie ik dat natuurbegraafplaatsen vooral gecentreerd zijn rond de Veluwe. Ik zie er maar twee in het westen. Wat is hier de oorzaak van? De heer Van Boekel: De reden hiervoor is dat dit een goede plek is. Daarnaast zijn er eisen vanuit de wetgeving over bijvoorbeeld grondwaterstanden. In het westen van het land zijn die anders dan in het oosten en zuiden.

Voorzitter: Het voorstel ligt nu voor ter bespreking.

Eerste termijn

De heer De Weerd: Dit onderwerp en info gegevens heeft de laatste tijd veel aandacht gekregen in onze fractie en in onze gemeenschap van Wapenveld. Heel veel door mensen aangesproken. Ons standpunt is dat in Nederland de wetgeving van oudsher begraven in alle plaatsen gewaarborgd heeft en dat dit altijd op waardige wijze wordt uitgevoerd, met aanvulling van lokale wetgeving. Wij zijn niet tegen natuurbegraven. Ook in Heerde op de algemene begraafplaats kan dit plaatsvinden. We vinden deze manier van natuurbegraven in onze gemeente niet nodig. De behoefte zal niet groot zijn. Nooit iemand gesproken die dit zou willen. Wij vinden dat iedere gemeente in Nederland altijd algemene begraafplaatsen moet behouden en bezoek voor naasten kort bij de graven mogelijk moet maken. Wij zijn tegen de aanzet tot deze begraafplaats en zullen hier geen medewerking aan verlenen.

Mevrouw Bosman: In de afgelopen jaren is dit onderwerp een aantal keren in de raad geweest. De laatste keer lagen er 2 initiatieven van zowel Winfried als De Polberg voor. Hiervan heeft de raad de initiatiefnemers verzocht een mogelijkheid tot samenwerken te onderzoeken. Nu ligt deze discussienota voor met onderliggend het verzoekboek vanuit initiatiefnemers. Een discussienota, wat niet meer betekent dat wij als commissie geen uiteindelijke beslissing nemen, maar wel het college van informatie, vragen en meningen voorzien. Dus eigenlijk een advies geven.

En vragen had de PvdA meteen. Heel veel vragen. Want, er is onze hulp ingeroepen over dit onderwerp, door zowel de voorstanders, maar ook de tegenstanders. Vorige week is een aantal commissieleden gaan kijken op zowel landgoed Winfried als landgoed De Polberg. We hebben hier ook met initiatiefnemer gesproken en van beide landgoederen een deel mogen bewonderen. Erg mooie landgoederen. Jammer dat dit nu afgesloten is, maar het is ook erg groot en iets wat veel arbeid en financiën vergt om te onderhouden.

Eén van de voorwaarden is dat, indien dit initiatief doorgang vindt om hiervan een natuurbegraafplaats te maken, deze landgoederen weer opengesteld zullen worden. Geen beperkingen door afrasteringen. Dit houdt in dat iedereen hier vrij overheen kan bewegen. Niet alleen om het graf van zijn of haar geliefde te bezoeken, maar ook om hier te wandelen of fietsen. En bij dit laatste denk ik ook meteen aan een momenteel erg populaire sport, namelijk met de mountainbike door het bos heen gaan en soms helaas ook de weg passeren. Gaat dat hier ook mogelijk zijn? Dat lijkt me dan weer niet gewenst.

Daarnaast vraag ik me af of er daadwerkelijk gerecreëerd gaat worden. Het idee van een begraafplaats kan afschrikwekkend werken. Hoewel dit wel in meer plaatsen gezegd zal worden, wonen wij wat dat betreft op een uniek stukje van de Veluwe; de bossen van de Veluwe en de

uiterwaarden van de IJssel. Wethouder, klopt het dat het water vanuit deze bossen richting de IJssel stroomt? Zo ja, wat betekent de aanleg van een natuurbegraafplaats voor dit water?

Wat wij tijdens het gesprek ook ter sprake hebben gebracht zijn 3 zorgpunten. Het eerste was de kap van de bomen, zoals vanavond ook al meerdere keren is genoemd. Klopt het dat er bomen
5 gekapt gaan worden? "Ja", werd ons verteld, "maar nee, niet in grote getale." Daar waar het om produktiebos gaat, wil men weer terug naar de oorspronkelijke boomsoorten, eiken, beuken en berken. Klopt dit, wethouder? Wordt er weer herplant? Het viel mij ook op, en dat zie je op meer plekken in onze gemeente, dat er dode sparren staan. Wat gaat hiermee gebeuren en wat betekent dat als er een graf wordt gegraven? Maakt dat instabiel en is er dan schaderisico?

10 Daarnaast zou deze kap, zoals mevrouw Baayen ook aangeeft, en een toename van de bezoekersaantallen bewerkstelligen dat een aantal diersoorten, zoals vogels en dassen en beschermde diersoorten verdwijnen. Klopt dit? En als we het over dieren hebben; hoeveel schade gaat een zwijn aan een graf toebrengen? Je ziet vaak dat zwijnen kanten omwoelen, maar ze kunnen wel een meter diep gaan. Klopt dit? Hoe diep liggen de mensen begraven en is dat diep
15 genoeg?

Ook hebben wij het over verkeersafwikkeling gehad. Dit gaat via de Groteweg. Initiatiefnemer geeft aan dat de impact niet zo groot is. Maar is dat daadwerkelijk zo? Want er wordt gesteld dat er ongeveer 250 begrafenissen per jaar zullen zijn. Omgerekend, iedere doordeweekse dag één. Over hoeveel praten we dan en hoeveel bewegingen zijn er momenteel per dag? Wat betekent deze
20 uitstoot ook voor de natuur?

Voorzitter, het blijft een lastige kwestie. Initiatiefnemer heeft het getal van 20.000 graven genoemd. Dat blijft hangen bij de mensen. We weten ook dat het voorgestelde aantal in deze discussienota niet rendabel zal zijn voor de initiatiefnemer. Dat geeft hij ook zelf aan. Klopt het dat, indien wij nu instemmen met deze ruim 3.000 graven, initiatiefnemer over 10 jaar (want dat zal met een aantal
25 van 250 per jaar ongeveer het aantal jaren zijn) weer bij het gemeentehuis aanklopt en dan op een makkelijke wijze het bestemmingsplan kan laten wijzigen zodat het om kan naar 10.000 of 20.000 graven?

Er is vanavond al een aantal keren gerefereerd aan de andere begraafplaats in het bos in Heerde. Hoeveel plekken zijn er op dit moment nog beschikbaar op onze gemeentelijke begraafplaats? Is
30 daar nog plek om uit te breiden? Kan dat ook nog van belang zijn om hier toch over natuurbegraven na te denken?

De heer Jalink: Eerst dank aan de sprekers, die allemaal duidelijk hebben aangegeven hoe zij over de natuurbegraafplaats denken.

35 Natuurbegraafplaats op landgoederen De Polberg en Winfried, een lang verhaal met een lang tijdsbestek. Al op 18 maart 2014 heeft het voormalige college zich onder voorwaarden positief uitgesproken. Ook deed dat de raadscommissie op 20 April 2015. Op 17 maart 2015 heeft het voormalige college zich onder voorwaarden positief uitgesproken en dat deed ook de raadscommissie ruimte op 31 augustus 2015.

40 De fractie van VVD was niet negatief, maar verleent echter op voorhand geen instemming tot realisatie van deze beide initiatieven. De fractie wil dat alle vragen die in een eerder stadium gesteld zijn worden beantwoord.

We zijn nu 6 jaar verder. We zijn door De Polberg de afgelopen jaren door de nieuwsbrief op de hoogte gehouden van het proces dat doorlopen is. Dank daarvoor. Als fractie hebben we een
45 gesprek gehad met een bewoner uit de buurt die ons mededeelde dat daar meer dan 20.000 graven zouden kunnen komen. Daar zijn we wel van geschrokken. Dan denk je, wat is de meerwaarde voor het gebied en onze gemeente en omwonenden? Niet veel, volgens ons.

Wij zijn blij dat er een discussienota ligt over De Polberg en Winfried. Wij vinden de uitgangspunten van initiatiefnemers voor dan 20.000 graven voor onze fractie onbespreekbaar. Wij gaan ook niet
50 mee met omvorming van nieuwe natuur buiten onze gemeente.

Wij kunnen ons wel vinden in het omvormen van 66 ha natuur in overleg met de provincie. Als VVD kunnen we meegaan in het realiseren van 3.343 graven. Als gemeente krijgen we er dan ook wat voor terug; twee landgoederen die hersteld worden, zover mogelijk, en opengesteld worden voor het publiek.

Natuurlijk begrijpen we ook de zorgen van de omwonenden, zoals grote bomenkap, graven dichtbij hun perceelgrenzen, verkeersoverlast. Wij gaan er vanuit dat het begraven met een aantal van max. 3.343 meer in het midden van de landgoederen zal plaatsvinden.

Tot slot, we weten ook dat dat het voor landgoedeigenaren steeds moeilijker wordt om hun eigendommen te onderhouden en dat ze alternatieven zoeken om dat in stand te houden.

De heer De Gooijer: Namens de fractie van CDA wil ik eerst alle insprekers bedanken voor hun bijdragen. Ik denk dat deze zeer waardevol zijn in het proces en van belang om uiteindelijk tot een goede besluitvorming te kunnen komen. Een aantal zorgpunten delen wij ook en wij hebben ook onze vragen.

De CDA-fractie heeft geprobeerd zich een goed beeld te vormen van alle effecten van dit voorstel en daarbij een goede afweging te maken van alle genoemde voors en tegens. Dat we in dit proces met de voorliggende discussienota belangrijke keuzes voor nu, maar ook voor de nabije en verdere toekomst maken, staat als een paal boven water. Bij het maken van dergelijke keuzes staat voor onze fractie steeds de vraag centraal 'Waar is onze gemeenschap bij gebaat?'

In de huidige situatie zien we 2 losse landgoederen, waarvan 1 inmiddels is opgeknapt. Op het voorste deel van landgoed Winfried hebben we vorige week kunnen zien hoe daar o.a. wordt gewerkt aan het opknappen van het huis voor een B&B. Het deel dat beoogd is voor dit plan voor het natuurbegraven is op dit moment allemaal bos en vrij toegankelijk voor het wild. Wat betreft De Polberg is het bosperceel weliswaar afgezet, maar voor het wild ook wel toegankelijk. In feite een mooi rustgebied voor de dieren. Hiertussen ligt dan nog de Wapenveldseweg. Deze eindigt voor auto's op een parkeerplaats net achter de landgoederen.

We hebben n.a.v. de nota een aantal vragen en opmerkingen:

- De begraafplaats krijgt een regionale en misschien wel provinciale functie, of nog groter, en heeft daarmee een zeer aanzuigende werking. De verkeersdrukte zal op dit punt dus toenemen. 250 begrafenissen is een heel groot aantal. Hoe gaat er dan gezocht worden naar een goede afwikkeling van de te verwachten drukte? Ik zie dat er rekening is gehouden met 55 parkeerplaatsen. Als er op een dag één of meerdere begrafenissen zijn, is dit wellicht veel te weinig. Waar gaan deze auto's parkeren? De Groteweg is hiervoor niet geschikt. En wie draagt dan de kosten voor extra parkeervoorzieningen wanneer er buiten eigen terrein wordt geparkeerd?

- Wat is het effect van begrafenissen, graafwerkzaamheden en onderhoud op het wild? Is dit al onderzocht?
- De 2 terreinen worden op dit moment gescheiden door een stuk openbare weg. Moet hier nog een oversteek worden gerealiseerd? Hoe gaan we dit doen?

- Stel, deze begraafplaats is er. Wat zijn de te verwachten bezoekers? Hierdoor zal nog meer druk op de omgeving en de natuur ontstaan. Zijn deze aantallen in te schatten? Is hier ervaring mee op andere plaatsen?

- De initiatiefnemers stellen voor zo'n 20.000 graven mogelijk te maken. Uitgaand van 250 begrafenissen per jaar zijn wij de komende 80 jaar gebonden aan het begraven op deze locatie. Stel dat we akkoord gaan met 3.343 graven, lopen we dan het risico dat er toch meer graven komen dan er nu wordt gedacht?

- In de nota wordt een aantal van 3.343 genoemd. Initiatiefnemer noemt fors hogere aantallen. Als ik het goed begrijp, is het bij andere natuurbegraafplaatsen wel rendabel om met kleinere aantallen te werken. Waarom wordt dat hier niet overwogen?

- We hebben met de Engelmanskamp al een in het bos gelegen begraafplaats welke door de gemeente wordt geëxploiteerd. Is het dan vanuit onze gemeente bekeken niet veel beter om hiervan een deel in te richten voor natuurbegraven en deze niet met elkaar te laten concurreren? Kortom, we hebben nogal wat vraagtekens bij deze plannen. Uitgaande van de vraag die wij onszelf hebben gesteld "Waar is de gemeenschap bij gebaat?" hebben wij grote bedenkingen bij dit plan, omdat wij twijfels hebben wat deze voorziening aan meerwaarde toevoegt aan onze gemeenschap. Naast onze inhoudelijke vragen waar wij graag een antwoord op willen hebben, willen we op dit punt graag een toelichting van de gemeente.

De heer Sellies: Met belangstelling hebben wij de stukken gelezen over de plannen rondom de te ontwikkelen natuurbegraafplaats op de landgoederen Winfried en De Polberg. Zoals we in de

stukken konden lezen waren dit eerst twee afzonderlijke plannen. Maar als fractie van CU-SGP hebben we toen al aangegeven dat dit niet wenselijk is en lijkt het ons goed dat dit één plan is geworden.

Vorige week hebben wij met een aantal andere raadsleden de landgoederen bezocht om een indruk te krijgen van de ruimte en te horen wat de plannen zijn en al wat vragen te stellen aan de

initiatiefnemers. We hebben een rondleiding gehad over de landgoederen Wifried en De Polberg.

Wat ons opviel was de enorme rust en de ruimte die er heerst over de landgoederen.

Er komen heel wat vragen bij ons op:

- Zoals ik al aangaf, de enorme rust en ruimte op beide landgoederen. Wij kunnen ons voorstellen dat dit een soort rustgebied of stiltegebied is voor het wild. Wat gebeurt er als dit wordt opengesteld voor publiek?

- Er wordt gesproken over 250 begrafenissen per jaar. Dit komt neer op gemiddeld 5 per week. Dat is ons toen ook verteld. Als we dat vergelijken met onze eigen algemene begraafplaats; daar zitten we op een gemiddelde van 5 per maand. De fractie van CU-SGP vindt dit toch wel heel erg veel.

- Wat voor invloed heeft dit enorme aantal begrafenissen op de verkeerssituatie? En dan vooral voor de Groteweg?

- In één van de bijlagen hebben we kunnen lezen dat er een parkeerplaats gerealiseerd gaat worden bij de beheerderswoning aan de noordkant van landgoed De Polberg. Het zal dan gaan om 55 plekken. Is dit voldoende? Wat gaat er gebeuren bij een grote begrafenis? Moet er dan gebruik gemaakt gaan worden van de Wapenveldseweg, of van het Wapenvelder Zand? En zo ja, wat doet dat dan weer met de verkeersveiligheid, gezien het feit dat deze mensen dan te voet over het fietspad langs de Groteweg moeten gaan richting landgoed De Polberg?

- Wat is de mening van het college over het idee van de Dorpsraad wat betreft de rotonde Nachtegaalweg/Groteweg?

- Door het plan samen te voegen met landgoed Winfried zal er ook een verbinding gemaakt moeten worden tussen beide landgoederen. Hiervoor zal de Wapenveldseweg moeten worden overgestoken. Of maakt de rouwstoet dan gebruik van de Wapenveldseweg? Ik kan me voorstellen dat het stuk van de beoogde parkeerplaats tot het meest zuidelijke gedeelte van landgoed Winfried voor mensen die slecht ter been zijn toch wel erg ver is. Rijden de auto's dan achter de rouwstoet aan over de verschillende landgoederen heen? Of wordt er dan gebruik gemaakt van de Wapenveldseweg?

- Er wordt gesproken van een economisch en toeristisch belang voor Wapenveld wat betreft de catering die door een plaatselijke cateraar geleverd zal worden. Ik kan me daar wel iets bij voorstellen, maar bij ons heerst de gedachte dat het belang van een natuurbegraafplaats meer ligt bij mensen buiten onze gemeentegrenzen.

- In hoeverre treft het de mensen vanuit onze regio? Mijn ervaring leert dat men hier over het algemeen kiest voor het traditionele begraven, dus daar waar er ook een steen op het graf geplaatst kan worden en er geen rekening gehouden hoeft te worden met een kist o.i.d. waarvoor gekozen moet worden.

- De fractie van CU-SGP vraagt zich af; wat als we nu instemmen met dit geheel en het wordt een flop? Wie draait dan op voor de kosten? En wat is dan het risico van de gemeente?

- Het college stelt voor het aantal graven te verlagen i.v.m. compensatie binnen de gemeentegrenzen. De fractie van CU-SGP kan hier zeker mee leven, maar zijn wij in de positie dit te eisen?

Mevrouw Landman: Als we het over de planologische medewerking van de landgoederen De Polberg en Winfried hebben voor een natuurbegraafplaats, willen we als fractie van D66/GL teruggaan naar de jaren 2014/2015, toen een positieve grondhouding werd aangenomen op grond van:

1. een geheel ander plan dan nu, met uitkijktoren, geen paden, enz.

2. een zeer eenzijdige voorlichting aan de raadscommissie, zodat we wellicht op het verkeerde been zijn gezet

3. er nu andere standpunten t.a.v. natuurbegraven zijn

4. er toen onvoldoende tijd genomen is om je als fractie diepgaand in de materie natuurbegraven te verdiepen (overigens hebben we dat kort daarna wel gedaan als fractie met experts)

En daardoor, voorzitter, heeft onze fractie afgelopen jaren steeds opnieuw aandacht gevraagd om deze positieve grondhouding te gaan heroverwegen, omdat met het voortschrijden van de tijd

steeds veel ambtelijke capaciteit in dit project is gaan zitten en er ook steeds meer informatie is gekomen over natuurbegraven met de schadelijkheid ervan in een natuurgebied. Daarom wilde onze fractie de positieve grondhouding in een veel eerder stadium al bespreekbaar maken en/of teruggedraaid zien. We hebben elke gelegenheid te baat genomen, Algemene Beschouwingen en Perspectiefnota's, om dit punt aan de orde te stellen. Helaas is hier niks mee gedaan en nu komen we weer, zoals vele malen met andere dossiers, voor een vervelende keuze te staan. Dit is een lang lopend dossier geworden met veel werkuren door ambtenaren en de initiatiefnemer en heel veel zorgen voor omwonenden.

Voorzitter, laten we maar meteen met de deur in huis vallen; onze fractie wil niet dat er meegewerkt gaat worden aan het verder ontwikkelen van een natuurbegraafplaats op De Polberg en Winfried. Er zijn grote risico's voor de natuur, want gaandeweg wordt er steeds meer opgeschaald als je de weg eenmaal hebt vrijgemaakt.

Ook het argument dat natuurwaarden worden versterkt door geld voor onderhoud en beheer is niet hard gemaakt. Daarbij bestrijden we de stelling dat natuurbegraven iets natuurlijks is. Het is een verregaande ingreep en verstoring van de natuur. Ook het argument van de ecologische meerwaarde door omvorming tot meer gevarieerd bos en heide is geen argument. Een prachtig aangelegd landschapspark is immers nog geen natuurlijk bos zoals alleen de natuur dit voortbrengt. En dat is juist nodig voor biodiversiteit. Voorzitter, zo kunnen we nog lang doorgaan.

We hebben, zoals reeds genoemd, diverse argumenten, maar wat ons het meest triggert bij dit soort aanvragen is dat er toch weer voor een klein deel medewerking kan worden verleend voor de 3.300 graven met een compensatie van natuur. En dat in een natuurgebied. Dat is toch bizar? Zonder ook een afgrendeling van ruimte. Wie garandeert ons dat er dan niet een nieuwe aanvraag komt over 5 of 10 jaar om toch uit te breiden als de graven verzegd zijn? Op dit soort zaken zijn wij allert en er is een parallel te trekken met bijvoorbeeld de crossbaan. Door onvoldoende ruimtelijke handhaving waren we immers genooddaakt om zowel ruimtelijke bebouwing als rijen in het natuurgebied verder toe te staan. Je denkt dan: "Daar zal de crossvereniging wel blij mee zijn." Nee, voorzitter, ze gaan een aanvraag doen om op de geluidswal te crossen, die juist bedoeld is om het geluid tegen te houden. De wereld op z'n kop, zou je zeggen. Moeilijk doen om in een natuurgebied een kiosk op de rand bij een weg uit te breiden, en dan dit?

Nee, voorzitter, als fractie van D66/GL kunnen we ons in deze commerciële natuurbegraafplaats met een verdienmodel van op termijn tegen de 15.000 à 20.000 graven en miljoenen te verdienen niet vinden. Niet alleen omdat we het niet vinden passen in een natuurgebied, maar omdat een agrariër die het bedrijfseconomisch niet rond krijgt ook geen extra huis op het erf kan bouwen om vervolgens gewoon op de oude voet door te gaan. En omdat een grote natuurbegraafplaats niet past in onze visie om een recreatiegemeente te zijn. Wij vinden het geen reclame als je als gemeente gaat adverteren met wandelen en fietsen op een begraafplaats.

Daarbij komt dat het een valse concurrentie is met onze eigen begraafplaats waar we juist besloten hebben om bijvoorbeeld de eeuwige grafrust op te heffen.

En mochten onze eigen inwoners graag op een natuurbegraafplaats willen rusten, dan kunnen we een lob bij de Engelmanskamp beschikbaar stellen.

Het begraven in Wapenveld wordt gebruikt voor mensen van elders, van buiten Heerde. Willen we dat? En wat hebben onze inwoners en onze ondernemers en gemeente eraan? Nee, voorzitter, voor dat beetje werkgelegenheid hoeven we het niet te doen.

Het effect op de natuur door natuurbegraven is bovendien door slechts één praktijkonderzoek onderbouwd. Natuurlijk wordt er schade aan de natuur toegebracht. Je zit in een natuurgebied en om dat op te offeren, ook al compenseer je het, dat vinden we geen goed plan. Daarbij komt dat je formeel geen permanente bouwwerken in het natuurgebied mag neerzetten. Hoe gaat dat dan als er vossen en wilde zwijnen diep gaan graven? Wie bewaakt dat en hoe gaat dat?

Het is een groot commercieel verdienmodel. We begrijpen dat een ondernemer wil verdienen, maar niet ten koste van onze natuur, van onze omgeving en onze inwoners.

Voorzitter, misschien kan er dan wat anders bedacht worden om het landgoed in stand te houden. Aan de rand, bij de beheerderswoning, kan bijvoorbeeld een conferentiecentrum, een zorghotel, of een retraitsentrum worden ontwikkeld. Dat zijn ook verdienmodellen waar we meer voor voelen.

We willen best meedenken over een alternatief verdienmodel voor de eigenaren. Ook functieverandering voor het landgoed is voor ons bespreekbaar, maar we willen dat wel met draagvlak van de omwonenden.

Er staat dat er bijvoorbeeld een quickscan is gemaakt. Zitten er dan geen ijsvogels, zandhagedissen of dassenburchten? Als je het gebied kent, en dat kennen we, zie je ze vanzelf verschijnen. Ook de stikstof in het gebied baart ons grote zorgen. Terwijl we nauwelijks een huis mogen bouwen, wordt daar extra stikstof ontwikkeld.

De maatschappelijke meerwaarde kunnen wij als fractie niet ontdekken, ook niet als je natuur compenseert. Het zal altijd de biodiversiteit verstoren. Voor wie is er dan een meerwaarde?

Commercieel alleen voor de ondernemer. Die gaat miljoenen cashen als de bestemming veranderd gaat worden.

Bovendien wordt er slechts €50,00 toebedeeld voor onderhoud op de langere termijn. Dit lijkt ons veel te weinig (zie ook onze technische vragen die we hebben uitgezet).

Een ander groot en essentieel punt waar de fractie D66/GL aan hecht bij dit soort ontwikkelingen, is het draagvlak van inwoners als er buiten de bestemming om wordt gevraagd medewerking te verlenen aan een ontwikkeling. Waarom zullen we dat doen? Er is geen groot maatschappelijk belang voor onze eigen inwoners, zoals bijvoorbeeld bij een bestemmingsplan voor woningen. Of bij een recreatieontwikkeling zoals het Ennerveld. Er is op geen enkele wijze draagvlak gezocht bij de inwoners van het gebied en dat is zeer betreurenswaardig. Zij zitten al jaren in onzekerheid.

Alleen een negatieve actie van de bewoners zelf, om aandacht te vragen en te zoeken omdat niemand luistert middels een handtekenactie. Dat vinden we als fractie D66/GL zorgelijk, bedroevend en jammer.

Concluderend, voorzitter, wij zien niets in dit plan.

Beantwoording door het college

Wethouder Nienhuis: De heer De Weerdt gaf richting inspreker aan zich in de maling genomen te voelen omtrent de aantallen. In de discussienota staat dat het college voorstelt om het aantal te maximaliseren en dat initiatiefnemer een hoger aantal had gevraagd. Tijdens de discussie in 2015 zijn ook getallen genoemd van 18.000. Volgens het verslag was u daarbij. Dit voor de duidelijkheid.

De fractie van PvdA vraagt of er mogelijkheden zijn dat er over het terrein wordt gemountainbiked en of er daadwerkelijk wordt gerecreëerd. Ik weet niet of men daar daadwerkelijk gaat picknicken. Maar het graf bezoeken en genieten van de rust en de natuur zou daar wel heel goed kunnen. Er werd gevraagd of het klopt dat het water naar de IJssel stroomt en wat dit voor het natuurbegraven betekent. Ik weet niet of het water naar de IJssel stroomt. Volgens gegevens voor het plangebied bevindt het grondwaterpeil zich op tenminste 5,2 meter beneden maaiveld aan de oostzijde van de locatie. Aan de westzijde van de locatie is dat nog dieper. De eis is dat de waterstand minimaal 1,45 meter beneden maaiveld moet liggen. Daar wordt ruimschoots aan voldaan, dus wat betreft het grondwater moet dit geen problemen opleveren. Het klopt dat er bomen worden gekapt. Dat kunt u ook lezen. Dit is onderdeel van de omvorming van natuur. De aangetaste, dode sparren worden vermoedelijk ook verwijderd en daar zullen nieuwe bomen voor worden teruggeplant. Dat is onderdeel van het plan. Ik heb begrepen dat zwijnen nog nooit schade aan een graf hebben veroorzaakt.

De verkeersintensiteit van de Groteweg ligt rond de 6.000 voertuigen per etmaal. De verwachting is dat de verkeerstoename zeer beperkt zal zijn en prima kan worden afgewikkeld. Op het terrein zijn 55 parkeerplaatsen. De verwachting is dat er zo'n 40 voertuigen per begrafenis komen en 20 vervoersbewegingen alternatief. Dat maakt dat er per begrafenis zo'n 120 vervoersbewegingen zijn. T.o.v. 6.000 is dat een zeer beperkte toename. Daarnaast wordt de snelheid op de Groteweg verlaagd van 80 naar 60. De realisatie daarvan vindt plaats als er groot onderhoud wordt gepleegd. Wellicht kan dat door de komst van een natuurbegraafplaats naar voren worden gehaald. Er wordt gevraagd of initiatiefnemer over 10 of 15 jaar op eenvoudige wijze het aantal kan verhogen. In principe kan dat niet. Dat hangt ervan af hoe wij dat borgen in het bestemmingsplan. Zoals in de nota is aangegeven stelt het college voor het aantal in het bestemmingsplan hard op te nemen. De fractie van de VVD geeft aan dat 20.000 onbespreekbaar is. Dat getal komt regelmatig voor, ook bij de insprekers, maar initiatiefnemer heb ik dat getal niet horen noemen. De fractie van VVD is

tegen het omvormen van nieuwe natuur buiten Heerde. Ik heb begrepen dat het voorstel zoals dat er nu ligt omarmd kan worden.

De fractie van CDA vraagt of een natuurbegraafplaats een aanzuigende werking heeft en wat de gevolgen van het verkeer zijn. Het kan zijn dat er vanuit de regio hier wordt begraven, want er zijn
5 geen redenen waarom iemand die niet uit de gemeente komt hier niet begraven zou mogen worden. De CDA-fractie vraagt of er extra parkeervoorzieningen nodig zijn. Het is de verwachting dat er zo'n 120 verkeersbewegingen per begrafenis zullen zijn en dat dat de toename zal zijn. De verwachting is dat er één begrafenis per dag zal zijn. Lopen we het risico dat er meer graven komen? Ik weet niet of het een risico is, maar dat zou in de toekomst wellicht kunnen. Als we het getal opnemen in
10 het bestemmingsplan, betekent dat wel dat er een nieuwe aanvraag nodig is en dat de raad die er dan zit opnieuw een keuze moet maken. De vraag waarom andere kleinere begraafplaatsen wel rendabel zijn kan ik niet beantwoorden. Misschien kan initiatiefnemer daar in zijn nawoord wat over zeggen.

De fractie van CU-SGP geeft aan dat het eerst 2 afzonderlijke plannen waren. Dat klopt. In eerste
15 instantie was het een plan van landgoed Winfried en De Polberg. In het najaar is een deel van landgoed Winfried verkocht, namelijk het huis Winfried. Een deel van het landgoed hoort nog wel bij de plannen. De verwachting is dat die 55 parkeerplekken voldoende zijn. De fractie van CU-SGP vraagt naar de mening van het college over een rotonde. Vooralsnog ziet het college geen toevoeging in het plaatsen van een rotonde. De buurt was daar ook duidelijk over. Hoe wordt er
20 verbinding gemaakt tussen beide landgoederen? Ik heb begrepen dat er geen hek omheen komt, dus het zal een wandelpad zijn dat de landgoederen verbindt over de doorgaande weg die daar ligt. Hoe mensen die slecht ter been zijn daar komen vind ik een lastige vraag die mijn collega misschien kan beantwoorden. Loopt de gemeente financieel risico? De gemeente heeft geen financieel risico, de kosten zullen voor initiatiefnemer zijn. Zijn we in de positie eisen te stellen aan het aantal
25 graven? Op basis van Gelders beleid mogen wij wel strengere eisen stellen, maar geen soepelere eisen.

De fractie van D66/GL kijkt anders tegen de plannen aan dan destijds en geeft aan dat er grote risico's zijn voor de natuur. Dat kunnen wij niet uit de onderzoeken lezen. Engelmanskamp is geen
30 natuurbegraafplaats, maar een begraafplaats in het bos. Dat is fundamenteel anders en daar kan geen natuuumvorming plaatsvinden wat juist de meerwaarde van dit initiatief is. Het is mooi dat de fractie van D66/GL met een aantal opties komt, maar de genoemde opties van een zorghotel of een conferentiehotel zullen vermoedelijk qua bezoekers een hogere belasting met zich meebrengen dan een natuurbegraafplaats.

35 De heer Van der Wee: Ik heb begrepen dat wilde zwijnen niet dusdanig diep wroeten dat dat gevolgen heeft voor de mensen die daar liggen begraven en ik voorzie daar geen problemen. Op dit moment is binnen de geldende bestemming Natuur excessieve recreatie toegestaan. Daaronder vallen wandelen en fietsen en daarmee naar mijn idee ook mountainbiken. Ik kan me voorstellen dat dat ook in de toekomst blijft gelden en dat initiatiefnemers/eigenaren het niet wenselijk vinden dat
40 er straks op het terrein wordt gemountainbiked. Dan zal er een maatregel moeten worden opgenomen. Ik heb niet nadrukkelijk gesproken met initiatiefnemer over bewegingen op het landgoed en mindervaliden. Het is niet de bedoeling dat er met auto's van de ene plek naar de andere wordt gereden. Ik kan me voorstellen dat er voor mindervaliden met een klein karretje over de paden wordt gereden. Initiatiefnemer kan deze vraag beter beantwoorden. De fractie van CU-
45 SGP stelde een vraag over grotere begrafenissen. In de hele opzet zijn op basis van ervaringen aannames gedaan t.a.v. parkeren. In de incidentele gevallen dat zich grotere begrafenissen voordoen waarbij het aantal parkeerplaatsen op de natuurbegraafplaats niet toereikend is, kan er overloop plaatsvinden richting de beide al aanwezige parkeerplaatsen in de nabijheid.

50 **Tweede termijn**

De heer De Weerd: De wethouder begon over het verleden. De informatie was er in die tijd
helemaal niet. Wij hebben toen gezegd dat wij de ontwikkelingen zouden afwachten, want in die periode was er niets bekend. Het college kan nooit in haar beslissing meenemen dat de raad heeft
gezegd dit wel goed te vinden. Dat gaat me veel te ver, want dat is nooit gezegd. We hebben alleen
55 gezegd dat we de wetgeving af zouden wachten. Zo ver is het nu.

Interruptie

Wethouder Nienhuis: Ik heb niet gezegd dat GBP in de persoon van de heer De Weerdts een positieve houding heeft aangenomen. Ik heb gezegd dat er destijds over getallen van 18.000 is gecommuniceerd en dat de heer De Weerdts dat had kunnen weten. Nu wordt mij iets in de mond gelegd dat ik niet heb gezegd en dat wil ik graag herstellen.

De heer De Weerdts: Ik kan me nog goed herinneren dat de informatie van dien aard was dat we nergens op konden reageren en dat we hebben gezegd dat we de ontwikkelingen zouden afwachten. Ik wil de wethouder niet aanvallen, maar ik hoop niet dat dat als argument uit het verleden wordt gebruikt. Wij hebben de ontwikkeling afgewacht waar we vanavond keuzes in kunnen maken. Dat geldt voor alle partijen.

Vervolg tweede termijn de heer De Weerdts

Er is steeds discussie over aantallen. De wethouder heeft gezegd dat wij het aantal van 3.343 in zekere zin hard kunnen maken. Over 10 jaar kan er een raad zijn, of op een andere wijze. De wetgeving kan in die tijd wel zo anders zijn dat het door de staat wordt beslist. Dan kan gebeuren, want iedereen zegt dat die aantallen niet rendabel zijn. Men neemt het risico dat men over 10 jaar een verzoek moet doen voor meer. Dan hoeft je nog niet aan 20.000 te denken. Maar het is een zakelijk bedrijf en die wil blijven bestaan, dus die gaan gewoon door. Ze hebben een investering gedaan, dus dat moet terugkomen. Dat hebben ze gekocht met een winst oogmerk. Dat ze het uitsmeren over de eerste 10 jaar om het op deze wijze in handen te krijgen, snap ik heel goed. Nu kun je het hard maken, maar over 10 jaar kan het heel anders zijn. Ik zeg niet dat dat misleiding is, maar die richting gaat het wel op. Ik kan aan alle raadsleden merken dat ze ongerust zijn dat de ontwikkelingen in de toekomst zullen zijn dat het meer kan worden dan 10, 20, of 30.000. Niemand weet dat, maar die kans is heel groot. We moeten tegen elkaar durven zeggen dat dat er in zit. Het maakt me niet uit als het college het niet wil zeggen, maar de gemeenschap en de raadsleden hebben heel duidelijk aangegeven dat die aantallen waarschijnlijk op gaan lopen. Deze onderneming neemt dit risico, want op andere plaatsen in Nederland loopt het best goed en daar kunnen ze de verliezen in Wapenveld wel mee dekken. Ik hoop dat we met elkaar zo wijs zijn dat dit niet doorgaat. Ik wil de sprekers alsnog bedanken, maar ook de raadsleden die zo hebben gereageerd. Ik hoop dat deze mensen naar een andere plek gaan en dat Wapenveld af valt.

Mevrouw Bosman: Hoe staat het met de huidige begraafplaats? Kan men daar nog vooruit en is er nog mogelijkheid tot uitbreiding? De vraag over waterafvoer die ik stelde gaat meer over de afvoer van lijkvocht. Bereikt dat het grondwater en hoe gaat dat richting de IJssel? Levert dat schade op? Ik hoor veel vragen, zorgen en onzekerheden en ik vraag me af of dit stuk niet te snel door dit gremium heen gaat. Misschien is er meer tijd nodig om meer uit te zoeken en ons van betere en misschien geruststellender antwoorden te voorzien.

De heer Jalink: We hebben aangegeven dat het maximum ligt bij 3.343. Als VVD omarmen we initiatieven die vanuit de maatschappij worden ontwikkeld en die willen we wel de ruimte geven. Maar we kennen ook de zorg van de omwonenden. Er zullen altijd mensen bezwaar hebben. Over die grote aantallen van 20.000 kunnen wij zeggen dat er absoluut niet meer dan 3.343 mogen komen. Dan kunnen wij daarin meegaan. Ik weet dat als je een terrein goed wilt onderhouden, er heel veel moet worden geïnvesteerd om het toegankelijk te maken. Zoals ik al aangaf, het wordt ook toegankelijk voor een breder publiek. Dan is het ook mooi dat je op het park kunt komen. Dat is een meerwaarde.

De heer De Gooijer: Ik maak mij ernstig zorgen over het draagvlak voor dit plan. We vragen ons af of de initiatiefnemers zich voldoende hebben ingespannen om de buurt mee te nemen in hun plannen. Dit wordt door de sprekers onderschreven. Zij voelen zich duidelijk niet gehoord. Voor het slagen van dit plan is het heel belangrijk met de omwonenden in gesprek te gaan voordat wij hiermee verder gaan.

De heer Sellies: Er wordt geen hek tussen beide landgoederen geplaatst. Wat betekent dat voor de Wapenveldseweg? Als men een graf wil bezoeken op landgoed Winfried is het veel handiger dat via de Wapenveldseweg te doen. De heer Van der Wee zegt te hebben begrepen dat varkens niet zo diep kunnen wroeten. Is dat zo? Is dat onderzocht? Er wordt gezegd dat, als de 55 parkeerplaatsen vol zijn men naar naburige parkeerplaatsen moet gaan. Dat zal dan Wapenvelder Zand zijn en langs

de kant van de Wapenveldseweg, maar hoe veilig is dat? Zoals de heer De Weerdts ook zegt, toentertijd hebben we hier kennis van genomen, niet om er al over te besluiten. Nu kunnen we erover spreken. Het definitieve besluit ligt hierna.

Mevrouw Landman: De beantwoording vinden wij veel te mager en te vlak. Buiten ons betoog om zijn er nog diverse vragen. Ook hebben we nog diverse vragen uitgezet. Daar hebben we nog geen antwoorden op gehad. Die zien we graag nog tegemoet.

Wij hebben indertijd onvoldoende aandacht gehad voor deze ontwikkeling en ook de laatste jaren hebben we hier steeds aandacht voor gevraagd. Dan vinden wij het heel kwalijk dat hier op een avond een dergelijke discussienota ligt en wij zouden daar op dit moment een besluit over nemen.

Dan ben ik het met mijn collega van de PvdA eens; dat kan op deze wijze niet, zonder draagvlak, zonder dat we met onze inwoners hebben gesproken en zonder dat er een werkgroep is gevormd. En dat allemaal voor commercieel gewin. Wij willen geen deuren openzetten voor duizenden graven in onze gemeente. Wij zijn een recreatiegemeente en geen gravengemeente. We zullen ons als raadscommissie eerst eens beter moeten oriënteren om alle inhoudelijke vragen op een rijtje te krijgen. En we moeten draagvlak hebben als we zoiets willen.

En, voorzitter, waar praten we over? Praten we over 3.200 graven op een beperkte plek en met een ruimtelijke indeling? Of hebben we het over duizenden graven over het hele landgoed? Dat soort vragen moeten eerst duidelijk en helder zijn. Dus dan moet er een hoorzitting komen en een inspraakgroep, een vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet, een waarborg van aanvullend onderzoek naar allerlei soorten, volledig en onafhankelijk, een harde afbakening van het maximum aantal graven, zodat ze ook in de toekomst geen extra graven kunnen aanvragen, duidelijkheid waar en hoe nieuwe natuur wordt ontwikkeld. En we willen de anterieure overeenkomst zien. Er is nog zoveel te doen voordat er überhaupt over 3.200 graven kan worden nagedacht.

Voorzitter, dit kunnen wij niet accepteren.

Schorsing

Wethouder Nienhuis vraagt of de vergadering voor 10 minuten kan worden geschorst. De voorzitter stemt hier in toe en schorst de vergadering om 21.14 uur. Om 21.26 uur wordt de vergadering voortgezet.

Beantwoording door het college

Wethouder Nienhuis: Het is een feit dat het over 10 jaar anders kan zijn. Het mooie is dat betrokkenen op dat moment voor hen de juiste keuze kunnen maken. Persoonlijk lijkt mij dat niet bezwaarlijk. Op de gemeentelijke begraafplaatsen is in Heerde nog voldoende ruimte. In Wapenveld is er aandacht voor de beschikbare ruimte, maar voor de komende jaren voldoet het nog. Op de vraag of het lijkvocht het grondwater kan bereiken moet ik het antwoord schuldig blijven. Zoals aangegeven zit het grondwaterpeil een aantal meter lager. Ik ben geen deskundige, maar het lijkt mij dat regen die op De Polberg valt niet veel verschil mag maken t.o.v. regen die op de gemeentelijke begraafplaats 300 meter verderop valt. Ik doe mijn best dat nader uit te laten zoeken. De zorgen van het CDA over draagvlak in de buurt zijn terecht, ook gezien de reacties van insprekers. Daar ligt een taak richting initiatiefnemer. Ik snap dat er door corona geen fysieke bijeenkomsten zijn geweest, maar we komen langzamerhand weer in een andere tijd. Ik roep initiatiefnemer op hier werk van te maken.

Op de vraag over de wroethoogte van varkens moet ik het antwoord schuldig blijven. De fractie van D66/GL wil alles beter op een rij krijgen en wil een harde afbakening van het aantal. De discussie beluisterend leven er nog een aantal technische vragen en de fractie heeft ook vragen ingediend. Ik zorg ervoor dat u de antwoorden per omgaande krijgt.

De heer Van der Wee: De fractie van CU-SGP vroeg waar nabestaanden die een bezoek brengen aan een graf op landgoed Winfried parkeren. Het is niet op voorhand uit te sluiten dat men langs de Wapenveldseweg gaat parkeren. Mensen nemen vaak de kortste weg. Als het zover komt, wordt met bebording de begraafplaats aangegeven. Dan kan ook de parkeerplaats voor bezoekers worden aangegeven.

Wethouder Nienhuis: Ik vind de discussie in tweede termijn heel waardevol. We leunden tot nu toe op een discussienota uit 2015 waarin een aantal piketpalen waren geslagen. Ik proef in de

commissie dat er accenten zijn veranderd en dat er nog vragen leven. Dat neem ik graag mee. Aan initiatiefnemer is ook nog een schone taak toebedeeld.

Interruptie

5 Mevrouw Landman: Ik wil graag een voorstel doen. Ik vind dat het college hier goed over moet nadenken en ik zou graag willen dat er eerst draagvlak wordt gezocht voordat we hier überhaupt verder mee gaan. Ik maak me ernstige zorgen over deze ontwikkeling en ik voel niet dat de wethouder dat begrijpt.

Advies per fractie/samenvattende conclusie voorzitter

10 GBP heeft dit bestudeerd, maar zij ziet geen toegevoegde waarde voor natuurbegraven op deze wijze in Wapenveld. De heer De Weerd bevestigt dit.

De fractie van PvdA heeft nog vragen en vraagt zich af of ze genoeg tijd heeft gekregen om zich hier in te verdiepen. De fractie heeft meer tijd nodig om tot een standpunt te komen. Mevrouw Bosman:

15 En is er voldoende draagvlak binnen de buurt?

De fractie van CDA vraagt of er wel voldoende draagvlak is en of dat niet eerst moet worden gehaald. De heer De Gooijer: Dat klopt. En als er door initiatiefnemer naar draagvlak in de nabije buurt wordt gezocht, kan er nog gedacht worden aan een vorm van zonering waardoor een klein deel van dit terrein wordt benut voor dit initiatief.

20 De fractie van VVD zegt heel stellig dat het genoemde aantal niet haalbaar is. Als er een duidelijk maximum komt, zoals door het college wordt voorgesteld, dan ziet de VVD wel kansen voor een positieve ontwikkeling. De heer Jalink: Voor 3.343 graven kan ook een klein gebied midden op het terrein worden gerealiseerd.

De fractie van CU-SGP is nog volop in twijfel of zij positief of negatief zal adviseren. De heer Van der Linde: Dat is goed verwoord. Met de gegevens die nu voorliggen neigen wij ernaar niet akkoord te kunnen gaan. Wij hebben ook grote vraagtekens bij het draagvlak en of dat überhaupt te krijgen is. De fractie van D66/GL heeft nog heel veel vragen en ziet een gebrek aan draagvlak. Mevrouw Landman: Deze samenvatting is nog te beperkt; wij zien het helemaal niet zitten. Voorzitter: Dit geven we mee aan het college.

30

Laatste reactie van de sprekers

De heer Van Boekel: Mijn handen jeuken om de vragen te beantwoorden, want die antwoorden zijn er. Ik wil u graag uitnodigen door een excursie te organiseren naar een natuurbegraafplaats en dan alle vragen te beantwoorden.

35 De heer Dijkstra: In de beantwoording van de wethouder en de ambtenaar heb ik niets gehoord dat ik niet ook al in het verzoekboek had kunnen lezen. Aannames, mogelijkheden, maar op de echt diepgaande vragen kwam geen antwoord. Dat stelt me teleur, want ik had verwacht dat er voor het voorbereiden van de discussienota zelf ook onderzoek zou zijn gedaan. De wethouder en ambtenaar kunnen bij mij het gat komen bewonderen dat door een zwijn op De Polberg is gegraven en wat zeker de meter benadert. Een tip: Google eens op lichtjesavond Heidepol en zie eens wat voor andere evenementen er door initiatiefnemer worden georganiseerd. Ik hou mijn hart vast, ik heb een rieten dak en op een lichtjesavond met fakkels en waxinelichtjes in het bos en live muziek zit ik niet te wachten.

40 Mevrouw Baayen: De parkeerplaats aan het Wapenvelder Zand is heel klein. De auto's staan in het weekend tot aan de Groteweg geparkeerd. Dat is op dit moment al een grote overlast voor ons als bewoners. We zitten er absoluut niet op te wachten dat daar nog meer gebruik van gaat worden gemaakt. Ik heb foto's met meetlint van de gaten die de wilde zwijnen hier graven. Daarnaast zijn ook de holen van vossen en dassen behoorlijk diep. Er is geen antwoord gegeven wat er gebeurt als deze begraven mensen boven de grond komen. Er wordt gezegd dat dat nog nooit is gebeurd, maar wij vragen ons af hoe ermee wordt omgegaan als dat wel gebeurt. Tijdens de coronaperiode hebben wij helaas de lijkwagens af en aan zien rijden naar de begraafplaats hier aan de overkant. Door een pandemie kan het gebeuren dat er veel meer mensen begraven moeten worden. Dan hebben wij helemaal veel overlast.

50 De heer Barneveld: Wordt het een begraafplaats of een recreatiepark? Ik woon hier 40 jaar. Een wild zwijn kan een gat graven van 1,5 meter diep. 40 jaar geleden heb ik de eer gehad bij

55

Engelmanskamp de bestrating te doen. 2 maand later is alles in de hekken gezet voor de wilde zwijnen.

Mevrouw Habekotté: Ik heb met verbijstering geluisterd naar wat er allemaal gaande is. We hebben het over de graven, maar ik heb het idee dat het een recreatiepark wordt met lichtjesavonden, crossbanen, mountainbikers en je mag er picknicken. Waar hebben we het over? Ik sluit me helemaal aan bij D66/GL. Wij zijn er echt op tegen en hopen dat de gemeente Heerde naar de burgers luistert.

Mevrouw Van den Akker: Een aantal punten viel mij op. Iedereen heeft het over 10 tot 15 jaar en dan een eventuele uitbreiding. Ik wil er graag op wijzen dat dat bij Heidepol al veel eerder was. Daar lag na 5 of 6 jaar al een aanvraag voor uitbreiding. De wethouder zegt dat er geen hek wordt geplaatst. Volgens recent vastgestelde regels van de provincie mag er ook geen hek worden geplaatst. Wat als er wel door zwijnen wordt gegraven? Dat moet serieus worden meegenomen. Ik heb niet gehoord wat het voordeel voor de gemeente Heerde is.

Voorzitter: Ook dit wordt meegegeven aan het college. De discussie is gevoerd en het college kan de input meenemen.

Ordevoorstel

Voorzitter: Deze discussie heeft meer tijd gekost dan verwacht. Er wordt voorgesteld deze agenda op 29 juni af te maken. De heer Horst merkt op dat er voor 29 juni ook een H2O radenbijeenkomst staat gepland. De heer Van der Linde merkt op dat niet een hele fractie daarbij aanwezig hoeft te zijn. Burgemeester Wiggers: De bijeenkomst over H2O is gepland van 19.30 tot 21.00 uur. De commissie kan aanvullend daarop vergaderen. Voorzitter: De griffie vindt dit een passende oplossing. Dan wordt deze vergadering afgerond op 29 juni na de radenbijeenkomst. De voorzitter vraagt of iedereen hiermee kan instemmen. Dat is het geval en aldus wordt besloten.

19. Concept omgevingsvisie

Dit onderwerp wordt doorgeschoven naar 29 juni 2021.

Raadsvoorstellen

20. Startnotitie lokaal uitnodigingskader energie

Alle regio's in Nederland, ook de CleanTech Regio, maken een Regionale Energiestrategie (RES). Hiermee worden afspraken gemaakt op regionaal schaalniveau waar en op welke manier de komende jaren grootschalige opwek van duurzame energie kan plaatsvinden.

De RES 1.0 Cleantech Regio wordt in september door de raad besproken.

Ons huidige ruimtelijke beleid (de Structuurvisie 2012) laat weinig tot geen ruimte voor initiatieven voor energieproductie op land. Terwijl wel ambitie is om te veranderen in een klimaatneutrale samenleving. Er zijn initiatieven in onze gemeente met betrekking tot de opwekking van energie.

We willen als gemeente wel energieprojecten toestaan, maar ook duidelijk maken welke randvoorwaarden hierbij horen en regie hierop kunnen voeren. Daarom wil het college werken aan een lokaal uitnodigingskader voor energie.

Aan de raad wordt gevraagd in te stemmen met de startnotitie waarin de aanpak om te komen tot dat lokale uitnodigingskader is beschreven.

Het college stelt de raad voor:

1. In te stemmen met de startnotitie lokaal uitnodigingskader energie.

Het voorstel ligt nu eerst ter bespreking in de commissie voor.

Eerste termijn

De heer Horst: Als PvdA hebben we hier meerdere keren om gevraagd. Het lijkt dat we hier eindelijk mee gaan beginnen. Het is goed dat we nu deze gesprekken gaan starten. Ons huidige ruimtelijke beleid, vastgelegd in de Structuurvisie biedt weinig tot geen ruimte voor initiatieven voor energieproductie op land. Ik zou bijna willen zeggen: "Heel goed." Het is goed dat we daarom nu

duidelijke randvoorwaarden gaan stellen aan eventuele initiatiefnemers, want we moeten voorkomen dat we continu van die discussies krijgen als bij de Griftdijk of het Heerderstrand. Wat ons betreft moeten we ervoor zorgen dat we grote investeerders die geen oog hebben voor onze omgeving en alleen maar oog hebben voor het financiële plaatje weigeren binnen onze gemeentegrenzen. Heerde Energiek moet in alle projecten een grotere rol krijgen en ook het lokaal eigenaarschap moet hier een rol spelen.

We moeten daarnaast gaan zorgen dat onze landschappelijke en natuurhistorische kenmerken behouden blijven. Honderden meters aan zonnepanelen in onze weilanden en gebieden moeten we niet toestaan. We moeten creatief zijn en innovatief en innovatieve ideeën omarmen; niet op het Heerderstrand, maar wel de solarcarport. Stimuleer het vullen van daken nog meer dan nu. Daar is overigens vandaag ook weer in de Tweede Kamer over gesproken en dat wordt de norm, vanuit een motie die door de SP is ingediend en die is omarmd door een meerderheid van de Tweede Kamer. Inwonersparticipatie is hierin essentieel. Overal in Nederland zie je in weilanden grote protestdoeken staan dat daar geen zonnepark, windmolenpark, etc. moet komen.

Dan de notitie zelf. Het kader met de 3 hoofdonderdelen ziet er wat ons betreft goed uit. De wespandief wordt ook benoemd. Vandaag stond daar ook een stuk over in de krant. Dat betekent dat er waarschijnlijk geen windmolens mogelijk zijn in de gemeente Heerde. Dat betekent dat zonne-energie nog belangrijker wordt. Het landschap is leidend. Prima als we vinden dat het landschap leidend is, maar dan is er grootschalig niets mogelijk. Kijk naar Twello, langs de A1. Dat lijkt me in onze gemeente niet mogelijk. Alleen initiatieven als de solarcarport.

Op pagina 3 onderaan staat dat de RES 1.0 als vertrekpunt geldt. Op de volgende pagina staat dat het landschap leidend is. Volgens ons kan dat met elkaar botsen. Wat als blijkt dat we doelstellingen van de RES niet kunnen halen? Er wordt daarnaast gesproken over een werkgroep. Wij zijn heel benieuwd wie daar in zitten. Heel goed dat bewoners worden betrokken. Maar er is ook een kans dat inwoners tegen zijn. Hoe gaan we daar mee om? Hoe kom je dan tot een goed afwegingskader? Via samenwerkenaan.heerde.nl wilt u een enquête opstarten. Dat lijkt ons verstandig, maar weet elke inwoner ons daar te vinden? We kunnen het een keer in de Schaapskooi zetten, maar hiervoor moeten we alle communicatieve mogelijkheden gebruiken. We moeten wel beseffen dat we de vakantieperiode in gaan en dat mensen dan misschien de Schaapskooi niet lezen. Hoe gaan we onze inwoners op de juiste wijze bereiken, zodat we op het juiste moment dit afwegingskader en deze notitie klaar hebben? We zijn benieuwd wat bureau Zaaigoed hiermee gaat doen.

Er zijn behoorlijk wat gebiedsvisies en inwonersparticipaties. In onze fractie is de vraag wat er met de input in eerdere gebiedsvisies is gebeurd n.a.v. de RES. Daarvan is ook een soort vlekkenplan gemaakt. Wordt dat meegenomen in dit afwegingskader of gaan we in september alles opnieuw doen? De belangrijkste vraag is hoe we gaan bepalen wat waar terecht komt en hoe we daar consensus over krijgen.

De heer Oosterhof: Uitnodigen is goed. Laten we wel zorgen dat het een leuk feestje is, anders blijven we met een hoop drankjes, chips en borrelnoten zitten, want dan komt er niemand. En we hebben wel een belangrijke energie-opgave met elkaar, waarin we van particuliere initiatieven en de medewerking van private partijen afhankelijk zijn.

We hebben het hier over "aantrekkelijk zijn". Ik heb nog nooit een aantrekkelijk zonneveld gezien. Ook windmolens vind ik niet mooi. Maar we moeten wel wat; klimaat is van heel groot belang. De windhoos in Leersum en de situatie in Beauraing in Zuid België zijn van een heel andere orde, maar in Heerde hebben wij tegenover het pand van Veldhuis aan de Sportlaan ook al eens een valwind gehad... Dat heeft met het klimaat te maken en dat willen we niet, zeker niet vaker en daarom moeten wij er wat aan doen. En niet zo weinig ook, de terawatts en petajoules vliegen ons om de oren. Een leuk feestje met genoeg feestgangers is daarom echt nodig. Dit betekent dat we ons Uitnodigingskader op die context moeten afstemmen. Nogmaals, het moet groot en veel.

Echter, ook hier beginnen we weer met randvoorwaarden. Het landschap is leidend, de zonneladder, bijdrage aan landschapsopbouw, schaal sluit aan bij structuur, functiemenging is een eis. Dat klinkt voor mij niet als een leuk feestje... Denken we dat we met dit kader veel initiatieven gaan binnenslepen? Het lijkt ons moeilijk.

Wij denken dat we maatwerk moeten toepassen. En wij denken ook dat het niet leuk wordt, want we moeten ruimte geven aan die lelijke zonnevelden en die lelijke windmolens, en die boodschap

moeten wij ook gaan vertellen aan onze mensen. Als we helemaal niets aan initiatieven goed vinden met onze vele criteria, laten we dan met elkaar kiezen om kernenergie toe te passen. Dan hoeven we dit feestje dat we eigenlijk niet willen, ook niet te vieren.

- 5 De heer Mateman: Goed dat dit document er ligt. Het maken van een uitnodigingskader en scherp krijgen waar zonne-energie en windenergie in onze gemeente terecht kunnen komen zijn stappen die we echt moeten zetten. Waar kan het wel en waar niet?
- De fractie van CDA heeft een aantal vragen en opmerkingen over de aanpak:
- 10 - We moeten goed aan burgers uitleggen waarom we dit doen en dat het noodzaak is een stap te maken in het oplossen en stoppen van de klimaatverandering.
- Niemand wil dit in zijn achtertuin en daarom is het cruciaal dat we die 50% eigendom borgen, ook in het uitnodigingskader. Het is nog een zoektocht hoe we dat juridisch rondkrijgen, maar als we dat niet goed in ons beleid en uitnodigingskader verankeren, kan iedere willekeurige ontwikkelaar zich daar niet aan houden. Hoe we dit juridisch borgen en hoe we dit in ons uitnodigingskader en in de
- 15 Omgevingsvisie vastleggen vindt de fractie van CDA cruciaal.
- Het is goed om helderheid te geven in aansluitmogelijkheden. We hebben in het buitengebied beperkingen t.a.v. de aansluitcapaciteiten op het netwerk. Vanuit de RES is daar ook naar gekeken. Het is goed burgers daar in mee te nemen. Waar kan het wel? Waar kan het niet? Hoeveel? Dat is een belangrijke peiler onder het uitnodigingskader.
- 20 - Het is goed dat we beginnen met een inhoudelijke kadernota waarin we aspecten als landschapskwaliteit, aansluitpunten, vormgeving van het participatieproces en de vraag waarom het nodig is aan de voorkant goed vastleggen en uitleggen naar de burgers.
- Ik mis een interactief proces. Het proces is nu vastgelegd met gebiedsbijeenkomsten. We moeten ook kijken naar andere manieren om burgers te betrekken. Denk daarbij aan de mogelijkheid van
- 25 Swipocratie, waarin burgers via een app hun mening kunnen geven. De gemeente De Wolden heeft hier goede ervaringen mee opgedaan. Dit is een andere manier van participatie. Het is toegankelijker en je bereikt er een bredere doelgroep mee. Dus niet alleen de 50-plussers die gewend zijn in zaaltjes te zitten, maar ook de inwoner die we niet vaak horen maar waarvan we wel graag de mening willen hebben. Laten we dus zoeken naar interactieve digitale methoden om zoveel
- 30 mogelijk burgers erbij te betrekken.
- Windenergie wordt wel genoemd. Zoals het nu lijkt, is windenergie voor 2030 niet mogelijk in onze gemeente vanwege de wespandief. Dan hoeven we dat ook niet mee te nemen in ons uitnodigingskader, omdat dat voor onbegrip en onduidelijkheid zorgt.
- De tijdsplanning. We gaan de vakantieperiode in. Een zorgvuldig proces staat voorop t.o.v. het
- 35 proces dat we in september/oktober moeten hebben afgerond. Laten we er de tijd voor nemen.
- Welk beeld heeft het college bij de 3 gebiedssessies? Voor wie is dat? Wat wilt u ermee bereiken? Zijn het fysieke bijeenkomsten of digitaal?

- De heer Van der Linde: De fractie van CU-SGP is blij met deze open notitie, dit als onderdeel van
- 40 het klimaatakkoord uit 2019. Duidelijk zal moeten worden wie wanneer verantwoordelijk en aan zet is. Kan het college aangeven wanneer dat het college is en wanneer de raad? Dat schept duidelijkheid. We vinden het een helder uitnodigingskader waarbij burgers intensief betrokken zijn. Het is daarom ook goed het gesprek met inwoners aan te gaan en ook met hen mee te denken. Want er zullen ingrijpende keuzes moeten worden gemaakt en we moeten zien dat we de discussies
- 45 die in het verleden zijn gevoerd voorkomen. Er zal het nodige veranderen in ons landschap. Laat dat ook leidend zijn. Communicatie is ook in dit proces heel belangrijk. We moeten onze inwoners verleiden om mee te doen. Ze moeten de voordelen zien en daar ook profijt van hebben. We zullen ook alle mogelijkheden om energie op te wekken dienen te gebruiken, de één meer, de ander minder, of in de praktijk misschien helemaal niet. De fractie van CU-SGP vindt het belangrijk dat we
- 50 op voorhand niets uitsluiten. Goed ook om gebiedsgericht aan de slag te gaan. We zijn ook benieuwd hoe het precies zit met de werkgroep. Laten we met het geschetste proces aan het werk gaan en de discussie starten, want er is veel werk aan de winkel. De belangen zijn groot en de tijd is krap.

Mevrouw Van Amerongen: Wij hebben reikhalzend uitgekeken naar de start van deze opgave om een afwegingskader te ontwikkelen. Fijn dat dat nu gaat gebeuren. Er is een concreet afwegingskader nodig om aan inwoners en initiatiefnemers te kunnen uitleggen welke gebieden wel en niet geschikt worden geacht voor grootschalige energieprojecten en welke randvoorwaarden en participatievoorwaarden of financiële voorwaarden we stellen bij energieopwekking in onze gemeente. Dit lezen we terug in het stuk. Het is een goede zaak dat we het gesprek met inwoners niet blanco in gaan en dat inwoners en partijen de kaders ook kennen. Ook moet inwonersparticipatie in dit verhaal goed doordacht aan bod komen. Ik sluit me wat dat betreft kortheidshalve aan bij Erik Mateman.

In de startnotitie wordt uiteraard benoemd dat de ontwikkeling van een lokaal uitnodigingskader in het verlengde ligt van de regionale uitgangspunten van de RES. Maar dat gaat alleen over grootschalige opwek door zon en wind. Hoe zit dat dan met projecten die hier buiten vallen? En waarom niet direct ook de warmteopgave hierin betrekken? Dat is ruimtelijk weliswaar een andere opgave, maar toch.

Een belangrijk aandachtspunt voor onze raad is het waarmaken van de 50% lokaal eigenaarschap. Onze fractie dringt bij het college aan op concretisering van diverse gangbare modellen om dit te bereiken en dit een gelijkwaardig gewicht te geven in de aandacht en uitwerking van de kaders. Het is goed om enerzijds de afwegingskaders te hebben en anderzijds de instrumenten voor eigenaarschap. Dat tezamen vormt een goede basis voor een goed gesprek met de burger en met initiatiefnemers. Stel de ontwikkeling van die instrumenten voor lokaal eigenaarschap niet uit. Hoe concreter die instrumenten voor lokaal eigendom zijn, hoe lager de drempel zal zijn voor inwoners. Maak dit onderdeel van het te ontwikkelen uitnodigingskader.

Opmerkingen n.a.v. de startnotitie:

- We zijn blij te lezen dat de haalbaarheid van het zoekgebied in het voorlopig ontwerp RES 1.0 binnen ons grondgebied met inwoners en gebruikers van het gebied wordt onderzocht. Bij onze fractie is er zorg over dit zoekgebied en we vragen ons af in hoeverre we alternatieve locaties of alternatieve prestaties kunnen aanvragen die beter in onze leefomgeving en natuurlijke gebieden passen. Desnoods moet het uitgangspunt van clustering hier maar voor wijken.
- De regionale zonneladder als uitgangspunt vinden we een prima uitgangspunt. Dat neemt niet weg dat het een spannende klus gaat worden om onze landschapszone in te delen in 'ja, graag', 'ja, mits', 'nee, tenzij' en 'nee'. Ook hier hebben we weer input nodig van onze partners en natuurlijk de inwoners van Heerde.
- Tot slot; het landschap is leidend. Helemaal mee eens. De schaal moet aansluiten bij de landschapsstructuur. Ontwerpprincipes moeten leidend zijn en functiemenging en/of het combineren van ruimtelijke opgaven is een eis. Maar ook wordt benoemd dat energieprojecten een bijdrage moeten leveren aan landschapsopbouw en ecologische verbetering op de locatie is een eis wat betreft bodem, water, biodiversiteit, enz. Ook helemaal mee eens. Maar die punten gaan wel echt een uitdaging vormen. Dat is niet bepaald mainstreamen in de projecten die je her en der om je heen ziet. Hoe gaan we dat borgen? De projecten die we zien zijn niet bepaald een aanwinst voor het beeld en ook zeker niet voor de natuur en het landschap. Hoe gaat het college daar op acteren? Wij zouden deze kaderpunten t.a.v. het landschap goed uitgewerkt willen zien. Je zou in ieder geval kunnen denken aan bijvoorbeeld excessief beheer van de grond onder en tussen de panelenrijen van zonneparken en een ecologische bufferzone. T.a.v. windmolens gaat het vooral om het beschermen van vogels en vleermuizen. Laat in ieder geval natuurwaarden voor de aanleg van zonneparken of windmolens vastleggen. Indien landelijk een protocol voor biodiversiteitsmetingen in zonneparken wordt afgesproken, kan zo'n protocol ook worden gebruikt bij het uitvoeren van een nulmeting voorafgaand aan de bouw. Wij zouden graag zien dat een biodiversiteitsbeheerplan wordt opgesteld met input van een ecooloog waarin ook de aanlegfase nadrukkelijk wordt meegenomen, maar ook een monitoringprotocol na aanleg. Is het nodig hierover nader advies in te winnen en/of expertise in te huren?

De heer Oosterhof maakte de vergelijking met een feestje en dat een feestje toch leuk moet zijn. Maar niemand vindt het leuk om naar een feestje te gaan om dan te eindigen op de verkeerde plek, lijkt me.

De heer Van Duren: Het is een heel mooi stuk, maar er moet nog wel veel aan worden geschaafd. De burger moet daar zeker bij worden betrokken met korte en duidelijke informatie. Het landschap is zeker leidend, maar we zijn ook afhankelijk van particulieren. De meeste gebouwen en grond zijn particulier bezit, dus zij moeten daarbij worden betrokken en worden verleid om hieraan deel te nemen. Anders halen we onze doelen niet.

Beantwoording door het college

Wethouder Meijer: Door sommigen is uitgekeken naar dit stuk en door anderen wat minder, maar het is goed dat dit stuk er ligt. In die zin ligt het er ook op tijd; we hebben de RES 1.0 gehad en ook in de Omgevingsvisie wordt een aantal denklijnen over het landschap verwoord. Dan zie je ook dat het verhaal van de Omgevingsvisie en het verhaal van de regionale energiestrategie een logisch denkkader vormen waarbinnen we proberen vanuit deze startnotitie te denken, waarbij we het landschap centraal stellen en gebiedsgericht aan de gang willen. Dus niet programmagestuurd, maar bekijken wat we in het gebied gaan doen. Verschillende partijen verwijzen naar de relatie RES 1.0 die u in september en december bespreekt en de startnotitie die aanleiding is dit lokaal te vertalen. Ik denk dat het een doorgaande lijn kan zijn. Om naar de concept-RES 1.0 en de definitieve RES te komen hebben we al heel veel sessies gehad waar ook heel veel is opgehaald. Dat heeft geleid tot de zonneladder. Er zijn dus zaken in voorbereiding voor de regio die we lokaal kunnen gaan verdiepen. Dat is de intrinsieke motivatie. Een andere motivatie die ik terug hoor komen is dat het een lokaal verhaal moet worden, dat lokaal eigenaarschap moet worden verankerd en dat we ervoor moeten zorgen dat initiatieven lokaal worden opgepakt, zoals de eerste daken die door de energiecoöperatie zijn gerealiseerd.

Misschien wordt het dan toch een feestje. Geen dance feest met 50.000 mensen, maar een klein, gebiedsgericht moment waar we precies het verschil kunnen maken. Ik reken me niet rijk en vind het plezierig te horen dat de commissie dat ook niet doet, want zon, wind en andere zaken toevoegen zijn onderwerpen waarover we met elkaar het goede gesprek moeten voeren in een gepolariseerd debat. Maar ook een gesprek waarin landelijk nieuwe koersen worden bepaald; toen we met de concept-RES begonnen vond iedereen zon op land redelijk normaal, nu moet je een zware toelichting op tafel leggen, waar de startnotitie de onderlegger van is.

In het voorstel hebben we op tafel gelegd dit volledig participatief op te pakken en op de locaties de omgeving en partijen erbij te betrekken. Er worden concreet 3 vragen gesteld:

- vooraf breed communiceren. Het is zeker de bedoeling dat te gaan doen. We zullen proberen zorgvuldig de zomervakantie te gebruiken.

- Ik proef inspiratie het ook eens op een andere manier te proberen, bijvoorbeeld door swipocratie om verschillende leeftijdsgroepen aan te spreken. We zijn van plan een klankbordgroep in te richten. Zoals het er nu uit ziet zal onze energiecoöperatie daar zitting in nemen, Liander, de agrarische belangenverenigingen, Jong Gelre, Solargreenpoint, KNNV Epe, Visit Heerde en de Dorpsraden van Veessen en Wapenveld. We proberen echt een dwarsdoorsnede van de samenleving mee te laten doen om het mee- en tegendenken zorgvuldig te laten plaatsvinden, zodat het goede gesprek diepte krijgt en goed gevoerd kan worden.

We kunnen het heel breed over windenergie hebben. Eén van de commissieleden stelde voor het eruit te halen. Ik stel voor dat niet te doen, omdat we dat in de RES-opgave wel voorzien. Dat is kwetsbaar vanuit overwegingen of je dat in onze gemeente wilt, maar ook op basis van het lopende onderzoek naar de wespandief. In de lange tijdstermijn naar 2030 en later is het wel voorzien om verdiepend onderzoek te doen en te kijken of er wel oplossingen zijn. Het is verstandig daar dan als college en raad het goede gesprek over te hebben op de locatie die nu nog in de RES is aangemerkt als potential voor na 2030. We gaan dat gesprek dus voeren, omdat we de discussie anders later terugkrijgen en dan moeten we een hele snelle discussie doen.

Zon op land en zon op dak. Kijkend naar de concept-RES en de RES 1.0 is er een enorme draai gemaakt van zon op land naar zon op dak. Ondanks dat blijft er zon op land over. Daar is de zonneladder voor gemaakt. Op de kaart van Heerde is een aantal locaties die kunnen worden verdiept. We zullen met degenen die daar wonen en ondernemen het goede gesprek over aangaan om ook hun input en ideeën daarover te horen.

Er wordt gevraagd naar de inrichting van de gebiedssessies. Daarover geef ik Kirsten van de Meeberg van bureau Zaaigoed graag het woord. Zij gaat die gebiedssessies leiden en zij heeft ons geholpen met het maken van deze startnotitie.

Mevrouw Van Amerongen heeft inspirerende zaken op tafel gelegd die we bij de uitvoering kunnen meenemen. Maar ook over een aantal onderdelen die we eigenlijk in een individuele opgave voor het aanleggen van zon op land moeten organiseren. Maar het is wel goed om daar het gesprek over te voeren.

Kirsten van de Meeberg: De gebiedssessies worden bepaald met zowel de klankbordgroep als de werkgroep. De werkgroep bestaat uit de ambtelijk specialisten van de gemeente Heerde. De klankbordgroep bestaat uit de partners die wethouder Meijer net noemde. Tijdens de gebiedssessies gaan we een gebied definiëren waarin we met een groep inwoners en gebiedspartners in gesprek gaan over dat gebied. Dat doen we niet blanco. We gaan eerst met zowel de klankbordgroep als de werkgroep uitgangspunten uitwerken. Deze uitgangspunten gaan verder dan die in de startnotitie staan verwoord. Denk daarbij aan afstanden van een windmolen tot cultuurhistorisch erfgoed. De RCE heeft geadviseerd 1.800 mtr. afstand te houden van een windmolen tot een beschermd dorps- of stadsgezicht. In de gemeente Brummen is door inwoners en de klankbordgroep de keuze gemaakt deze afstand van 1.800 mtr. ook toe te passen op het beschermd ensemble van een landgoed. Dit soort eerste aanzetten gaan we met de klankbordgroep en werkgroep maken, om in de gebiedssessies te kijken wat daar de ontwikkelingen zijn en wat daar de belangrijke waarden zijn, om dan te bepalen of die eerste aanzet daar ook past.

Tweede termijn

De heer Horst: Ik heb op de meeste vragen antwoord gekregen. We hebben gezegd dat we de startkaders in de notitie goed vinden. Ga ermee aan de slag en zorg dat we met een goed afwegingskader komen. Neem de woorden van deze discussie mee en kom bij ons terug. Laten we er vanuit gaan dat we voor Heerde een goed afwegingskader gaan neerleggen.

De heer Oosterhof: Ik gebruikte de beeldspraak van een feestje, omdat het ons bloedserius en ik de mensen iets duidelijk wil maken; we moeten heel veel doen. De wethouder zei dat we ook zon op land moeten faciliteren. Dan moeten we daar ook ruimte voor reserveren in de plannen. De VVD heeft haar reserves; als wij nu de regels te strak aandraaien, dan kunnen we die doelen niet halen. Dat punt willen wij als VVD aangeven: ga er niet te strak in zitten, want dat wordt een probleem.

De heer Mateman: De wijze waarop bureau Zaaigoed de gebiedsvisie wil oppakken past goed in de lijn die het CDA ook voor ogen ziet. Het is een suggestie om iets met een digitaal platform te doen en ik zie wel in de uitwerking of daar iets mee wordt gedaan. We moeten ermee aan de slag. De fractie van CDA geeft als advies de tijd te nemen om het participatieproces goed in te richten. Liever een maand langer daarmee aan de slag dan er tijdsdruk op te zetten. Een participatieproces vraagt om zorgvuldigheid en aandacht.

De heer Van der Linde: De hoofdlijnen zijn duidelijk. De fractie van CU-SGP is blij dat het college van mening is dat we op voorhand niets moeten uitsluiten. Ik had gevraagd of kan worden aangegeven wie waar verantwoordelijk voor is.

Mevrouw Van Amerongen: Ik ben blij dat de wethouder mijn opmerkingen over het punt dat het landschap leidend is meeneemt in het vervolgproces. Bij de gebiedssessies is het zaak goed op te letten dat de mensen die worden uitgenodigd niet alleen de mensen zijn die toch altijd al meepraten, maar dat er ook verbreding wordt gezocht. Verder hoop ik dat het voortvarend wordt opgepakt.

De heer Van Duren: We moeten het met elkaar doen. We moeten openstaan voor alle opties, want we zullen alle opties nodig hebben. We kunnen beginnen met bestaande daken van grote gebouwen en mensen daartoe verleiden met belastingvoordelen, subsidies, ideeën en een goede informatievoorziening naar de burger. De burger zal zeker moeten deelnemen om het te halen.

Beantwoording door het college

Wethouder Meijer: Ik heb de heer Oosterhof goed begrepen; dit is een serieus onderwerp. Maar het vertrekpunt dat we kiezen is ook serieus. Als we het landschap en het gebied links laten liggen en de vrije ruimte geven en 'kiek'n wat 't wot', dan zijn we op een route bezig die we niet hebben

gekozen. Ik denk dat ook de heer Oosterhof niet meegaat in dat spoor, omdat hij ook zegt dat het landschap leidend is.

Interruptie

- 5 De heer Oosterhof: 'Kiek'n wat 't wot' vind ik een verkeerde typering van onze input. Onze zorg zit bij het idee dat we de duimschroeven niet te strak moeten aandraaien, zodat er niets wordt gerealiseerd. Het moet wel vanuit een visie, maar we moeten ervoor zorgen dat er genoeg ruimte is.

Vervolg beantwoording wethouder Meijer

- 10 Wethouder Meijer: Dit is een uitnodigingskader waarin je ruimte geeft om met initiatieven te komen. Dat kader moet je wel helder hebben. Ik heb in eerste termijn proberen aan te geven dat dat kader op een logische manier aan het ontstaan is. Collega Nienhuis heeft in de Omgevingsvisie het landschap en de gebiedsgerichte opgave centraal gesteld. In de RES doe we niet anders en in het kader van zon en wind verdiepen we dat nog een keer. Niet om het dicht te regelen, maar om in
15 kleinschaligheid mooie feestjes te vieren. Wat het college betreft is dit een buitengewoon serieuze aangelegenheid. Als we op een gegeven moment een gebied hebben gedetecteerd, zou het bijzonder zijn als we de bewoners oversloegen en wel met organisaties gingen praten. Dat willen we niet overslaan. De komende maanden worden in die zin spannend, want niet iedereen zal juichend op de banken staan. We hopen een goed traject te lopen, maar de raad zal hier ook door mensen en
20 organisaties over worden benaderd.

- De heer Van der Linde: Wie is wanneer verantwoordelijk? Wethouder Meijer: De raad stelt de Omgevingsvisie, de regionale energiestrategie en de startnotitie vast. Het kader dat wordt ontwikkeld, wordt ook door de raad vastgesteld. De manier waarop de uitnodiging vervolgens wordt ingevuld en hoe we werkendeweg met projecten aan de gang gaan waarin we lokaal eigenaarschap
25 voor 50% proberen in te vullen, is een rol die we als college proberen in te vullen.

Advies per fractie/samenvattende conclusie voorzitter

Voorzitter: De discussie beluisterend kan dit als A-onderwerp door naar de raad. De voorzitter vraagt of iemand het hier niet mee eens is.

- 30 Conclusie: de commissie stemt in met behandeling in de raad als A-onderwerp.

Slot

21. Rondvraag

- 35 De heer Van der Linden: De fractie van CU-SGP heeft van een aantal burgers vragen gehad over het onderhoud van de begraafplaats in Wapenveld. Dat houdt niet over en het wordt steeds minder. De fractie van CU-SGP vraagt het college hier echt oog voor te hebben.

- Wethouder Nienhuis: De gemeente heeft maandag ook enkele telefoontjes gehad omtrent het onderhoud van de begraafplaats in Wapeveld. Het is spijtig dat er uitgerekend met vaderdag zoveel
40 onkruid stond. Wij verontschuldigen ons daarvoor. Er zijn verschillende redenen die hier de oorzaak van zijn. Enerzijds de combinatie van warmte en regen waardoor het onkruid dit jaar harder groeit en waardoor er dit jaar nog niet is gebrand en anderzijds waren er strubbelingen in de personele bezetting. Gisteren is met gezwinde spoed meer mankracht ingezet om de achterstand weg te werken.

- 45 De heer Van der Linden: Veel inwoners die langs de dijk wonen hebben overlast van motorrijders. Gaat daar nog wat aan gebeuren? Ik ben door mensen gebeld en ben er naartoe gereden om er een tijdje te vertoeven. Het is een idyllische omgeving, maar dat wordt verpest door het overmatige geluid van die motorrijders. De goeden niet te na gesproken, maar er wordt ook echt geracet. De fractie van CU-SGP roept het college op daar wat aan te doen.

- 50 De heer De Gooijer: De fractie van CDA is blij in de krant te lezen dat de wethouder bezig is met de motorenoverlast op de dijken. Wij worden graag goed op de hoogte gehouden van de voortgang en benadrukken dat dit een belangrijk punt is.

- Wethouder Cegerek: Ik ben van de week aan de slag gegaan met de overlast door motorrijders. Door de fractie van D66/GL zijn schriftelijke vragen gesteld. Die worden voorbereid. Er zijn ook
55 inwoners die graag willen dat de overlast wordt aangepakt, zowel qua snelheid als qua

omgevingslawaa. Op dit moment zoek ik uit welke instrumenten we op lokaal niveau hebben en wat we met de buurgemeenten gezamenlijk kunnen oppakken. Vorig jaar, aan het begin van de lockdown, hebben we ook veel last gehad van motorrijders over de dijken. Dat was niet alleen bij ons, maar landelijk. Vanuit de veiligheidsregio's is daar toen naar gekeken. Ik ben nu aan het
5 uitzoeken met wie ik kan optrekken om deze problematiek op te pakken. Afgelopen vrijdag heb ik een aantal inwoners gesproken die binnen de NEFOM zijn vertegenwoordigd. De heer Kasteel heeft een vraag gesteld over verkeersveiligheid. In het najaar komen we met een themaraad over de actualisatie van het GVVP. Dan zullen we alle facetten aan de orde stellen, ook m.b.t. verkeersveiligheid.

10 Mevrouw Van Amerongen: De fractie is blij met de brief die het college gezamenlijk met andere gemeenten heeft gestuurd naar de informateur om Lelystad Airport niet te openen; in elk geval niet voordat er aan diverse voorwaarden wordt voldaan.

15 N.a.v. de raadsbrede motie van maart 2021 over Lelystad Airport om samen met andere gemeenten een bedrag beschikbaar te stellen/te reserveren voor een onafhankelijk onderzoek, is het de vraag wat de gevolgen zijn voor onze gemeente en inwoners als Lelystad Airport open gaat voor groot handelsverkeer en dit onderzoek regionaal op te pakken. Onze vraag is: Wat is de stand van zaken? Is deze motie al in uitvoering? Hoeveel gemeenten zijn er bereid een bijdrage te leveren?

20 En is er voldoende geld beschikbaar? Burgemeester Wiggers: We hebben een brief gestuurd die gericht was op de formatie. Die formatie is belangrijk in de vraag hoe men verder gaat met Lelystad Airport. Het is een thema dat in veel verkiezingsprogramma's aan de orde kwam en dat zeker element zal zijn in een nieuw regeerakkoord waarvan ik begreep dat in ieder geval twee parlementariërs dat gaan schrijven. Dan is de vraag wie er gaan meedoen. De vraag wat we doen met eventuele onderzoeken vloeit voort uit de vraag wat er in dat regeerakkoord gaat gebeuren. We
25 hebben nog geen stappen ondernomen om invulling te geven aan die motie anders dan dat we aan het inventariseren zijn welke witte plekken er zijn in het totale dekvel van geluidsmetingen, hindermetingen, etc. Meer gemeenten hebben een soortgelijke motie aangenomen, dus het veld van participanten is aan het uitbreiden. Het is dus in voorbereiding, maar we houden het vast tot we zeker weten wat er met het vliegveld gaat gebeuren.

30 De heer Horst: Bij de vaststelling van het plan bij de Willem-Alexanderschool hebben we een discussie gehad. Onlangs zijn we ter plaatse gaan kijken en hebben we ook met inwoners gesproken. Bij het raadsvoorstel is destijds de oproep gedaan om tot een upgrade van de wijk te komen t.a.v. groenvoorziening en een verkeersplan. Het lijkt erop dat het plan Willem-Alexanderschool deze zomer wordt afgerond. Wij zijn heel benieuwd wanneer e.e.a. wordt opgepakt
35 en richting de buurt wordt gecommuniceerd. Wethouder Cegerek: Deze vraag is opgepakt. De onderwerpen die de heer Horst noemt staan op de concept investeringslijst. Het is aan de raad om daar middelen voor beschikbaar te stellen. Dat wordt bij de begroting vastgesteld. In 2022 gaan we hiermee aan de slag. Dan worden de bewoners benaderd. Nadat de raad middelen beschikbaar heeft
40 gesteld starten in 2022 de voorbereidingen. Dat kan betekenen dat de uitvoering eind 2022 of begin 2023 kan zijn. In dat proces gaan we zeker in gesprek met bewoners.

De heer Jalink: Wat gebeurt er aan behandeling van de duizendknoop? Wethouder Cegerek: Die vraag komt jaarlijks terug. Ik heb daar intern niets van meegekregen, maar ik zal bij het verslag de
45 actuele stand van zaken meegeven. De heer Jalink: De bermen zijn overal gemaaid en ik zie ze overal staan.

*[Aanvulling op het verslag, reactie van de portefeuillehouder: We zijn op dit moment bezig met het opstellen van een gebiedsplan bestrijding (invasieve) exoten in de gemeente Heerde. Binnen dit project heeft al een inventarisatie van de Japanse duizendknoop, Reuzenberenklauw en
50 Reuzenbalsemien plaatsgevonden. Momenteel zijn we bezig om deze inventarisatie verder uit te werken in een beheerplan.]*

Ondanks dat er nog gewerkt wordt aan het gebiedsplan betekent dit niet dat de Japanse duizendknoop niet bestreden wordt. Op dit moment wordt de Japanse duizendknoop op een aantal locaties bestreden door middel van elektrocutie (stroom). Helaas is het niet mogelijk om alle locaties

te bestrijden. Er wordt gekeken welke locaties een hogere prioriteit hebben (kans op schade, verspreiding, of bijvoorbeeld verkeershinder).

5 Bewoners kunnen hun waarneming altijd aan de gemeente doorgeven. Wij zullen deze locatie controleren en indien nodig toevoegen aan onze inventarisatielijst. Alle bekende locaties met Japanse duizendknoop blijven wij monitoren. Daarnaast proberen we er in het dagelijks beheer zoveel mogelijk rekening mee te houden om verdere verspreiding te voorkomen.]

10 De heer Jalink: Ik las vorige week in Veluws Nieuws dat Hendrik uut de Veldsiet zijn laatste column heeft geschreven. We zijn wel eens op de hak genomen, maar ik wil hem namens de VVD-fractie, maar ik denk ook namens alle fracties, hartelijk bedanken voor de mooie stukken die hij altijd in het dialect heeft geschreven. Het ga je goed. De overige commissieleden stemmen in met applaus.

22. Schorsing

15 De voorzitter schorst de vergadering om 22.50 uur. De vergadering zal worden voortgezet op dinsdag 29 juni in aansluiting op de H20 radenbijeenkomst. Dan zal de discussienota over de concept Omgevingsvisie worden behandeld, waarna de vergadering zal worden gesloten. De voorzitter bedankt een ieder voor zijn of haar aanwezigheid en inbreng.